

Täysistunto

Maanantai 30.3.2020 klo 14.01—19.42

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 51 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2020 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 30.3.2020 Liite 3A

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.02 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Kaikkineen tässä on kyse siis siitä, että tässä kriisitilanteessa voidaan työntekijöitä nopeammin lomauttaa ja vastaavasti sitten, kun se lakiehdotus tänne saadaan, nämä lomautetut saavat lomautuskorvauksen ilman omavastuuaikaa, eli tämä on tasapuolinen ja järkevä ratkaisu. Valtaosassa työehtosopimuksia nämä muutokset onkin jo tehty, mutta ei ole kaikissa, ja nimenomaan se, että niitä ei ole tehty kaikkiin työehtosopimuksiin, tarkoittaa sitä, että yritykset, työntekijät ja toimialat eivät ole tasavertaisessa asemassa keskenään, ja sen takia tulemme tähän tekemään ponsiehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Luen sen ponsiehdotuksen ihan kohta, mutta haluan kuitenkin tätä filosofista puolta tässä pikkasen avata lainaamalla nyt suoraan SAK:n ekonomisti Ilkka Kaukoranta, joka on kirjoittanut blogissaan seuraavasti: ”Kokonaisuus on epätasapainoinen yritysten eduksi, ja tällä kertaa se on myös palkansaajien etu. Yritysten kuluja leikataan ja työsuhdeturvaa heikennetään. Kokonaisuus on siis kiistatta epätasapainoinen yritysten eduksi. SAK on kuitenkin tässäkin asiassa lähtenyt työntekijöiden edunvalvonnasta. Tällä kertaa palkansaajien etu on kuitenkin pitkälti sama kuin yritysten etu. Konkurssien välttäminen on meidän yhteinen etumme, koska ilman yrityksiä ei ole työpaikkojakaan. Tarkoitus on luoda yrityksille silta yli vaikeiden aikojen, jotta epidemian jälkeen talous voisi mahdollisimman nopeasti palautua ennalleen. Ilman tällaisia ratkaisuja riskinä olisi pitkä ja syvä lama, jossa työllisyys jäisi pysyvästi nykyistä matalammalle tasolle.” Tässä on itse asiassa kaikki olennainen sanottu, ja tämä toteutuisi kaikkein parhaiten siten, että kaikilla aloilla olisi tämä tahtotila ja mahdollisuus käytössä. Näin valitettavasti ei siis ole niillä aloilla, joilla työehtosopimuksia ei ole muutettu.

Sen vuoksi teenkin seuraavan lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että maassa vallitsevien poikkeusolojen vuoksi hallitus valmistelee kiireellisesti väliaikaisesti voimas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

sa olevat työlainsäädännön muutokset, joilla varmistetaan, ettei työehtosopimuksiin voida sopia viittä päivää pidemmästä lomautusilmoitusajasta.”

Eli tämä on se meidän esityksemme, ja se siis tarkoittaa sitä, että tässä kriisitilanteessa laki menee työehtosopimusten edelle, ja varmistaa sen, että kaikki yritykset, kaikki työntekijät ja kaikki toimialat ovat samassa asemassa.

14.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Satosen tekemää esitystä.

Niin kuin hän totesi, tällä hetkellä yritysten ja palkansaajien etu on yhteinen ja tavoite-tila on yhteinen. Jokainen yritys, joka tässä koronakriisissä kaatuu, tarkoittaa lisää työttömyyttä, ja jokainen yritys, joka pystytään tämän kriisin yli yhdessä auttamaan, takaa myös näiden työpaikkojen jatkumisen tulevaisuudessa. Olemme useasti todenneet, että yksikään terve yritys ei saa kuolla koronan takia, ja siitä on kyse myös tässä esityksessä. Jos oikein ymmärsin, niin 90 prosenttia ovat jo pystyneet sopimaan tämän jouston ja ratkaisun, jolla pystytään toivottavasti turvaamaan työpaikkoja kriisin yli, mutta kyllä moni yritys, arvoisa puhemies, kaipaa tällä hetkellä myös ihan puhdasta rahallistakin tukea.

Luin tuossa viikonloppuna näitä toimenpiteitä, joihin nyt tätä rahaa, jonka eduskunta nosti noin miljardiin, ollaan ohjaamassa Business Finlandin ja elyjen kautta. Siellä puhuttiin uudelleensuuntautumisesta, laajemmista kehittämistarpeista ja alihankintaverkostojen kehittämisestä ja sitten lopputoteamana, että avustusta ei voida myöntää yrityksen tavanomaiseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Nämä yritykset tarvitsevat avustusta nimenomaan siihen tavanomaiseen toimintaan. Millä tavalla parturi-kampaaja uudelleensuuntaa liiketoimintaansa tai kuljetusalan yritys uudelleensuuntaa liiketoimintaansa, jos se on vuosikaudet, jopa vuosikymmenet, pystynyt pyörittämään sitä liiketoimintaa ihan elinvoimaisena? Nyt me tarvitsemme tämän esityksen kaltaisia päätöksiä ja siltoja yli tämän vaikean kriisitilanteen mutta myös aivan puhdasta rahaa näille suomalaisille yrityksille. Niiden pitää maksaa vuokrat, ja moni on kysynyt, eikö Suomessakin voitaisi ottaa vuokratukea käyttöön yritysten pelastamiseksi kriisin yli. Tätä pitää vakavasti harkita, tai erilaisten maksujen valtion kontolle ottamista, tai sitten yhtenä hyvin konkreettisena toimenpiteenä, jota kokoomus on esittänyt, että alkuvuoden arvonlisäverot voitaisiin palauttaa yrityksille. Se avittaisi näitä yrityksiä yli tämän kriisin.

Me emme kokoomuksessa ajattele tässä nyt pelkästään yrityksiä, vaan me ajattelemme, juuri niin kuin edustaja Satonen totesi, että yritysten ja työntekijöiden etu on tässä yhtenevä ja yhteinen. Jokainen yritys, joka pystytään tämän kriisin yli pelastamaan, tarkoittaa työpaikkojen pelastamista ja parempaa asemaa suomalaisille myös tämän kriisin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Satosen tekemää hyvää esitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Me käymme tästä lakiehdotuksesta keskustelun nyt loppuun. Sen jälkeen pidetään 15 minuutin tauko ennen äänestystä tästä lausumasta, eli kaikkien ei tarvitse olla vielä paikalla.

14.09 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on erittäin kannatettava, ja haluan antaa tässä hallitukselle ja valiokunnalle tunnustuksen siitä, että pikaisesti on tuotu tämä esitys käsittelyyn ja että se saadaan voimaan mahdollisimman pian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

On kuitenkin tärkeää, että tämä mahdollisuus lomauttamiseen koskee kaikkia aloja, myös niitä aloja, joilla työehtosopimuksia ei ole muutettu. Eli tämän viiden päivän säännön olisi tärkeää tulla kaikkien yritysten kohdalla todelliseksi mahdollisuudeksi, ja sen takia ilmoitan tässä, että myös kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä tukee edustaja Arto Satosen esittämää pontta.

Arvoisa puhemies! Totean, että kyllä nyt täytyy tehdä kaikki mahdollinen, että terveet yritykset ja työpaikat voisivat tämän kriisin yli säilyä. Kiinnitän tässä yhteydessä huomiota samoihin asioihin, joista edustaja Heinonen tässä edellä puhui, eli vuokratukeen ja sitten myös suoraan rahoitukseen yrityksille. Pitäisi myös varmistaa, että nämä hallituksen taloudelliset tukitoimet koskisivat myös työllistäviä säätiöitä, yhdistyksiä ja järjestöomisteisia yrityksiä. Esimerkiksi järjestöjen taholta on kannettu huolta siitä, että nämä Business Finlandin tai Finnveran rahoitukset eivät valitettavasti suoraan näitä tahoja koske, ja sielläkin on tervettä elinkeinotoimintaa ja työpaikkoja, joiden säilymisestä tulisi kantaa huolta.

14.11 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityshän on tehty kiireessä, ja siinä esitys on hyvä, ja vaikka tämä on vähän aikaa sitten tehty, täällä käy hyvin ilmi esimerkiksi näitä COVIDin tartuntalukuja, kuinka nopeasti ne ovat muuttuneet. Hallituksen esityksen aikaan oli 150 000 rekisteröityä tartuntaa, ja tänä päivänä tulos on lähes 600 000 ja kuolonuhreja on jo 27 210 rekisteröityä. Siinä mielessä tämä tartunta etenee hirveän nopeaa vauhtia, ja on tärkeää myös lainsäädännön pysyä perässä, jos me joudumme jotain lakeja säätämään. Tältä osin toki tämä edustaja Satosen esitys on hyvin kannatettava, koska työpaikkojen turvaaminen on äärimmäisen tärkeää.

Haluaisin nostaa tässä vaiheessa esille myös sen, että meillä on paljon näitä arjen sankareita, jotka taistelevat nyt suomalaisten puolesta, kuten terveydenhuoltoalan ammattilaiset ja myös siistijät ja kaupan kassat, jotka riskeeraavat oman terveytensä tehdessään sitä työtä. Olisin toivonut, että hallitus olisi tehnyt jotain kädenojennusta myös näille henkilöille, koska he tarvitsisivat kyllä vaarallisen työn lisän, kun tässä hetkessä työtä tekevät. Monessa ammatissa on vaarallisen työn lisä, ja tässä yhteydessä olisi ollut kohtuullista löytää jonnakkoinen keino esimerkiksi antaa vaikka veroetuja siltä ajalta, kun työtä tehdään seuraavat kuukaudet. Tämän jättäisin hallitukselle mietittäväksi.

Haluan nostaa esille myös erään näkökulman yrittäjien ahdingosta. Me olemme kaikki edustajat saaneet postia jos jostakin yrityksestä, ja erään yrityksen esimerkin tuon esille. Kun vuokralaiset ovat lähestyneet vuokranantajia ja pyytäneet kohtuullisuutta vuokranmaksuihin, niin meidän vakuutusyhtiömme, kuten esimerkiksi vakuutusyhtiö Varma, ovat vain yksiselitteisesti sanoneet, että hei, meidän täytyy turvata eläkerahojen saamisia ja me emme jousta kohtuullisuudessa laisinkaan ja odotamme, että valtio ratkaisee tämän asian jollakin tavalla. Tällainen yksisilmäinen näkökulma yrittäjien hätään on huolestuttavaa, koska jos ei kaikilta osin yhteiskunnassa anneta sitä viestiä, että kaikki jollakin tasolla kantokykynsä mukaan kohtuullistavat esimerkiksi vuokratuloja, ja jos ei sitä tehdä, niin yritykset tulevat kaatumaan. Ei ole hirveän järkevää suunnata kaikkia valtiolta tulevia rahoja pelkästään vuokranmaksuihin, koska niitä tarvitaan myös moneen muuhunkin kuluun.

Tältä osin toivon, että nämä asiat etenevät jatkokäsittelyssä. — Kiitos.

14.14 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Ydinkysymys tässä työmarkkinoiden sopeuttamisessa kriisioloihin on varmaan se, että työmarkkinoilla onnistuttiin neljässä päivässä tekemään hyvin laaja paketti, joka koski sekä työnantajien maksurasitusten helpot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

tamista että tiettyjä lainsäädännön muutoksia, joista tämä lomautusten helpottaminen ja nopeuttaminen oli yksi osa. Varmasti nuo edustaja Satosen lainaamat pääekonomisti Kaukorannan sanat sopivat tähän tilanteeseen, mutta SAK:n puolelta on toki syystäkin huomautettu, että olisi syytä palata myös tähän neuvottelulinjaan, keskitettyihin ratkaisuihin ja kolmikantasopimiseen, myös täältä alhosta noustessa ja normaaliaikoina. Me tarvitsemme varmasti varsinkin kriisin lopulta helpottaessa vaikeita työmarkkinaratkaisuja, jotta päästään sitten nopeasti kohottamaan työllisyysastetta, ja siinä tarvitaan sitä sopimisen henkeä eikä sellaista yksipuolista määräilyä.

Tähän nyt esillä olevaan ponsiesitykseen: Tässä on kysymys pienestä osasta työmarkkinoita, missä sitten kaivattaisiin tätä työehtosopimusten lomautusilmoitusajan lyhentämistä sopimalla. Minun käsitykseni on kyllä, että tällaista sopimisen henkeä myös näillä aloilla löytyy, kun keskusjärjestöjen välillä on syntynyt hyvin laaja ja paljon vaikeampia asioita kattava sopimus, eli että sitä ei lähdettäisi täältä nyt tämmöisellä toispuoleisella lainsäädännön muuttamisella tekemään. Sen takia, vaikka ajatus on oikeansuuntainen, tällainen lailla tähän puuttuminen tässä tilanteessa ei vaikuttaisi korrektilta.

Se, mitä nyt varmasti työpaikoilla tarvitaan lisää liittyen tähän koronakriisiin, on suojaustoimien vahvistaminen. Tietysti paraikaa hallitus neuvottelee, mutta minun käsitykseni juuri siitä, miten erityyppisissä työtehtävissä, joissa ei etätyö ole mahdollista, pystyttäisiin pyöriä kuitenkin pitämään pyörimässä siten, että turvattaisiin henkilöstön suojaaminen tältä virukselta, on se, että se merkitsee turvavälien lisäämistä, suojavälineiden jakamista ja työjärjestelyjen muuttamista, ja uskon, että siinäkin tarvittaisiin sitä työmarkkinajärjestöjen yhteistä evästystä, että tällainen iso muutos saadaan nopeasti liikkeelle. Mutta tarvittaessa sitä tulee myös sitten valtioneuvoston ja eduskunnan puolelta vauhdittaa.

Paluu normaalimpiin aikoihin koskee myös tätä laajaa toimenpiteiden ohjelmaa, mitä tarvitaan. Tuossa edustaja Niikko viittasi näihin vuokrahelpotuksiin. Sama koskee tietysti yksityisen sektorin maksuaikoja ja viivästyskorkoja, sopimussakkoja ja niin edelleen, että niissä joustettaisiin, kun valtio omalta osaltaan on tuomassa todella ison paketin veronpidätysten ja niiden viivästyssanktioiden lieventämisestä, ja olen joskus keskusteluissa viitannutkin siihen, että tarvittaisiin samantyyppistä prosessia kuin oli velkasovintomenettely — siis vapaaehtoinen pankkien ja rahoituslaitosten vastaantulo ylivelkaongelmiin — 2000-luvun alussa. Nyt tämä tarve vain on niin kovin nopea, että siinä pitäisi olla nyt jo neuvottelut menossa, että saataisiin esimerkiksi juuri vuokranantajat laajemmin mukaan ja vastaavasti rahoituslaitosten puolelta vastaantuloa muidenkin kuin asuntovelallisten osalta esimerkiksi lyhennysvapaiden jaksojen pidentämiseen ja niin edelleen, jotta mahdollisimman pienillä vaurioilla työllisyydelle saataisiin nämä poikkeusolot hoidettua. Tähän sopimisen henkeen sekä työmarkkinoilla että laajemmin yhteiskunnassa on tässä yhteydessä paikallaan vedota.

14.18 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Koskinen puhui hyvin viisaasti. Eri alat ovat nyt erilaisessa tilanteessa, ja sen vuoksi arvokasta tässä esityksessä on se, että ensiksikin olemme saaneet nopeasti nämä muutokset eduskunnan käsittelyyn ja toiseksi työmarkkinajärjestöt ovat yhdessä tehneet nämä esitykset. Se kertoo siitä, että pystymme nopeasti reagoimaan ja toimimaan tällaisissa poikkeusolosuhteissa. Itse uskon myöskin, että se, että näin voidaan toimia, johtuu siitä luottamus pääomasta, jota me olemme suomalaisessa yhteiskunnassa tottuneet rakentamaan, ja nyt voimme osoittaa voimamme juuri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

sitä kautta, että meillä on sopimis- ja keskustelukulttuuri, jossa työelämää koskevia kysymyksiä pystytään nopealla aikavälillä eduskuntaankin tuomaan.

Nämä esitykset luovat edellytykset sille, että työntajat voisivat selviytyä koronatilanteen takia syntyneistä muutoksista palveluiden kysyntään ja tuotteiden kysyntään mahdollisimman nopeasti, ja meidän on luotava puitteet sille, että yrittäjät pystyvät vastaamaan siihen. Useammat puhujat täällä ovat nostaneet esille huolensa yrityksistä, ja niin minäkin, koska tästä kriisistä toipumisen kannalta ratkaisevaa on se, että pystyisimme säilyttämään mahdollisimman monta työpaikkaa myöskin sitten kriisin jälkeen. Jos joutuisimme suuriin konkurssiaaltoihin, niin se olisi taloudellemme ja yleensäkin Suomelle, suomalaiselle yhteiskunnalle, kyllä suuri menetys.

Tämä esitys on siis esimerkki niistä toimenpiteistä, joihin myös työmarkkinoilla on ryhdyttävä koronapandemian johdosta, ja tämä on hyvin poikkeuksellinen esitys, mutta sen käyttöönottoa minusta puoltaa juuri työmarkkinajärjestöjen yhteinen hyväksyntä näille esitetyille toimenpiteille.

Haluan vielä sanoa, että tilannehan on hyvin huolestuttava niin yrityksille kuin myöskin monelle työntekijälle. Juuri keskustelu tästä eri alojen erilaisista toiminnoista, suojavarusteista ja siitä, kuka pystyy jäämään etätööhön ja kuka ei, jakaa myöskin meidän työelämää tällä hetkellä. Myöskin esimerkiksi meidän perheet ovat tiukoissa tilanteissa, kun lapset jäävät kotiin, ja jos vanhemmat eivät esimerkiksi pysty saamaan palkkaa työstään, niin perheet joutuvat myöskin taloudellisesti todella tiukalle tilanteelle. Emme siis saa asettaa yrityksiä ja työntekijöitä vastakkain, vaan on huolehdittava siitä, että teemme yhdessä kaikkemme, jotta yritykset pystyisivät selviytymään tämän kriisiajan yli ja myöskin työntekijät, jotka yrityksissä työskentelevät, voisivat pitää työnsä myös jatkossa.

14.22 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tällä tilapäislailla pyritään selvästi rakentamaan siltaa yli tämän kriisin. Näin raju toimenpide, että lomautus tehdään näinkin nopeasti toteutettavaksi, on tietysti hyvin, hyvin merkittävä. Edustaja Satonen tuossa esitellössään kokoomuksen ponsiesitystä toi esille, että tässä on kysymys työntekijöiden ja työntantajien yhteisestä edusta. Näin varmasti on kahdestakin kulmasta:

Se ensimmäinen yhteinen etu on ylipäätään voittaa tämä koronapandemia eli tehdä työtä sen eteen, että me todella saamme tämän nitistettyä, minkä yhtenä ulottuvuutena on luonnollisesti se, että ihmiset eivät voi olla fyysisesti niin lähellä toisiaan kuin aikaisemmin, mikä sitten aiheuttaa näitä ongelmia työelämään laajemmassa mitassa.

Toinen yhteinen etu on se, mihin Satonen viittasi siteeraamalla SAK:n pääekonomisti Kaukorantaa, joka on todennut, että tässä selkeästi työntantajien kuluja, kulurakennetta kevennetään ja toisaalta työsuhdeturvaa heikennetään. Tämähän pitää tietysti paikkansa. Se, kuinka Suomi pystyy tekemään tällaiset ratkaisut ilman suurempaa kapinaa, johtuu juuri siitä, mihin edustajat Koskinen ja Salonen näissä viimeisimmissä puheenvuoroissa viittasivat, että meillä on vastuunsa tunteva työntekijäporukka, järjestäytynyt ammattiyhdistysliike, joka kykenee tunnistamaan sen tilanteen, että silloin kun tällainen kriisi on olemassa, meidän täytyy tinkiä. Aivan oikein edustaja Koskinen ja Salonen myöskin korostivat sitä, että toivoisi, että työntajat näkevät tämän vastuullisuuden myöskin silloin kun sovitaan jatkosta — ja niin kuin jopa aikaisemmin sovittiin näistä yhteisistä asioista. Kyllähän tällainen keskitetty yhteisymmärrys on ollut se, jolla tätä suomalaista sopimusyhteiskuntaa on voitu viedä eteenpäin ja ollaan saavutettu se kaikki, mikä on tähän mennessä saavutettu,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

jolloin soisi, että palattaisiin entisiin neuvottelukäytäntöihin ja ymmärrettäisiin, että joka puolella tässä halutaan yhdessä vastuuta kantaa.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan nyt näistä lomautuksista ja lomautustilanteesta Suomessa, niin nyt meillä täällä Uudenmaan läänissä, Uudenmaan maakunnassa itse asiassa — kun meillä ei enää läänirakennetta ole valitettavasti — joka on erotettu muusta Suomesta, on tämä lomautusten vaikutus kaikkein mittavin tällä hetkellä. Meillä on nyt Uudellamaalla lomautuksen alla yli 150 000 työntekijää, jotka ovat käytännössä Uudenmaan työvoimasta kolmasosa. Me puhumme todella isosta mittakaavasta nyt tässä maakunnassa. Tilanne ei vielä ole niin paha muissa maakunnissa, mutta jos tämä koronakriisi tästä kiihtyy, niin me olemme muuallakin vastaavassa tilanteessa, jolloin kyllä tässä nyt suomalainen yhteiskunta, työntekijät ja työnantajat, yrittäjät ja työntekijät, kaikki, joutuvat tinkimään valitettavasti isoista asioista. Sen takia tämä yhteen hiileen puhaltaminen on tässä tärkeää, ja tässä käytettiin myöskin puheenvuoroja siitä, että kaikilla tasoilla yhteiskunnassa pitäisi nyt ymmärtää, että yhdessä jaetaan sitä tuskaa ja myöskin taloudellista vastuuta, eikä niin, että joku ottaa tästä sitten hyötyä ylitse muiden.

14.25 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Kommentoin tätä edustaja Satosen pontta ja siitä käytyä keskustelua:

Tällainen kriisitilannehan on kaikissa yhteiskunnissa sellainen tilanne, joka tuo politiikan pinnalle kaikkein selvimmällä ja alastommalla tavalla, ja siihen politiikkaan kuuluu myös sen hokeminen, että nyt ei ole politikoinnin aika, mutta täällä on nyt selvästi vahvan politiikan puhumisen aika, niin kuin kriisissä on.

Voisin lähteä liikkeelle tästä edustaja Koskisen luonnehdinnasta, että työmarkkinoilla onnistuttiin neljässä päivässä tekemään hyvin laaja paketti, jota hän kutsui kattavaksi sopimukseksi. No jos tätä tilannetta tutkii vähän tarkemmin, niin näitä samoja ehdotuksiaahan oli ollut jo ennen näitä neljää päivää, pääosin Suomen Yrittäjien ehdotuksissa. Sitten siinä menetettiin vielä neljä päivää, kun sinne lisättiin joitain kosmeettisia lisäyksiä mutta esitettiin suunnilleen niitä samoja asioita sitten työmarkkinajärjestöjen toimesta. Ja se ei tietenkään ole mikään sopimus, vaan se on suositus hallitukselle, niin kuin tässä talossa pitäisi hyvin tietää. Hallitus ja eduskunta — eli tämä sali — sen päättävät.

Tämä rituaalinomainen järjestöjen palvonta ei minusta tähän tilanteeseen sovi. On ihan hyvä, että korostetaan kansallista yhtenäisyyttä, mutta ei sen nyt pitäisi johtaa siihen, että aletaan kaivata takaisin siihen kylmän sodan toimintatapaan, jossa järjestöiltä kysyttiin sekä palkka-, talous- että sosiaalipolitiikan perusteet. Kun sitä täällä nyt rutiininomaisesti taas ylistettiin edustajien Kiljunen ja Koskinen toimesta, niin voisiko tässä kuitenkin saada muistuttaa, että juuri tämä niin sanottu yhteinen sopiminen on nyt saanut aikaan sen, että Suomessa on ylivoimaisesti korkein rakenteellinen työttömyys Pohjoismaissa ja että meidän hyvinvointimenomme eivät ole rahoitettavissa sillä työllisyysasteella, joka näiden instituutioiden pohjalta on luotavissa.

Moni voi olla täällä sitä mieltä, että miksi nyt puhun näistä periaatteellisista asioista, mutta on se pikkusen pahaenteistä, jos nyt tulevaisuuden, tästä kriisistä nousemisen, reseptien tueksi aletaan haikailla siihen kylmän sodan ihanaan menneisyyteen, jossa EK:n ja SAK:n kabineteissa päätettiin ihan kaikki. Nämä vetoomukset tähän niin sanottuun sopimisen yhteiskuntaan alkavat olla ihan absurdeja, [Paavo Arhinmäki: Alkavat olla absurdeja nämä Vartiaisen puheet!] kun Kiljunenkin täällä sanoi, että täällä on kyetty sopimaan ilman suurempaa kapinaa. No joissain muissa Pohjoismaissa, skandinaavisissa maissa, on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

tehty paljon rajumpia työntarjontauudistuksia, eikä siellä mitään kapinaa ole. Kapinahan tarkoittaisi sisällissotaa. Minun mielestäni tässä pitäisi jotain suhteellisuudentajua omak-sua. [Paavo Arhinmäki: Peiliin katsomisesta se lähtee!]

Kuitenkin pitää nyt muistaa se, että hallitus on — voisitteko te kuunnella siellä, edustaja Arhinmäki [Paavo Arhinmäki: Koko ajan!] — nyt kuitenkin luvannut, että tämä uudistus koskee kaikkia yrityksiä. No jos se koskee kaikkia yrityksiä, niin silloin sen pitää koskea kaikkia toimialojakin, ja nyt tämä lupaus ei ole toteutettavissa. On vähän outoa, että hallit-tuksen esityksessään sanotaan, ettei haluttu puuttua sopimusautonomiaan tällaisessa tilan-teessa. Voi vain kysyä, mikä olisi sitten se kriisi, jolloin tähän järjestöjen niin sanottuun so-pimusautonomiaan haluttaisiin sitten puuttua. Tosiasia on, että tämä sali voi päättää kaikki työmarkkinoiden normit ja se voi myös lisätä sopimusautonomiaa lisäämällä sitä työpai-koilla. Työpaikoilla yleensä osataan erinomaisesti sopia asiat, ja minä en tiedä toista Eu-roopan maata enkä oikeastaan toista maata maailmassakaan, jossa paikallisen sopimisen asia olisi niin heikko.

Tällä perusteella, kun politiikka nyt tulee hyvin kouriintuntuvalla tavalla esiin näissä hallituspuolueiden takaisin kylmän sodan aikaan katsovissa museopuheenvuoroissa, kan-natan lämpimästi edustaja Satosen ehdotusta. [Paavo Arhinmäki: Yleensä täällä yritetään puhua ihmisiä esitysten taakse, ei pois niiden takaa!]

14.30 Elina Lepomäki kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Satosen oivaa ehdotusta on oi-kein ilo kannattaa.

On hyvä, että työmarkkinajärjestöt päätyivät esittämään laajaa pakettia, ja tähän oli yksi toimi sieltä. Siinä mielessä olisi tietysti hyvä, jos hallitus olisi päätenyt siihen, että esittää tämän saman helpotuksen yrityksille toimialasta riippumatta suoraan lakiin. Kyse-hän nyt on siitä, että kun kriisioloissa mennään, niin paitsi kriisin aikana mutta erityisesti siinä vaiheessa, kun pienetkin valonpilkahdukset alkavat jossain sarastaa, yritykset pääse-vät sitten siinä kohtaa palkkaamaan lisää, mutta se edellyttää, että meillä on yrityksiä siinä kohtaa olemassa, ja se tarkoittaa sitä, että tästä kriisistä pitäisi selvittää nimenomaan niiden terveiden yritysten, jotka ovat asiansa hoitaneet hyvin tähänkin asti ja joiden yrittäjäriskiin tämä tämänhetkinen kriisi ei missään muodossa voi kuulua.

Meidän täytyy tässäkin salissa ymmärtää se, että yksikään yritys ei lomauta ihmisiä hu-vikseen. Olen keskustellut tässä viimeisen viikon aikana lukuisien yrittäjien kanssa, ja siel-lä on muutamalla tullut suorastaan tippa linssiin, kun he ovat kertoneet siitä, kuinka ikäväl-tä tuntuu, kun joutuu näitä uutisia työntekijöilleen kertomaan. Nyt olisi hyvä, että tämä oli-si tosiaan saatu lakiin nyt kerralla, ja sitten hallituskin voisi keskittyä näihin muihin kriisi-toimiin, joilla autetaan toisaalta yrityksiä tässä vaikeassa tilanteessa mutta ennen kaikkea ihmisiä — siitähän tässä viime kädessä on kyse.

Me kokoomuksessa esitimme viime viikolla laajaa kriisipakettia, ja on hyvä, että halli-tuskin on joitain niistä toimista poiminut. Ne ovat ehdotuksia, me tarjoamme yhteistyön kättä näissä asioissa, miten tästä kriisistä päästään eteenpäin. Erityisen paljon kiitosta ha-luan jakaa tästä pienyrittäjien sosiaaliturvan nostamisesta kerta kaikkiaan näissä oloissa, mutta toivottavasti myös tämän kriisin jälkeen olisi mahdollista esimerkiksi pienimuotois-ta yritystoimintaa tehdä sosiaaliturvan rinnalla ilman, että joutuu nyt esimerkiksi koko-naan lakkauttamaan yritystoimintansa, Y-tunnuksensa, jolloin sitten siinä kohtaa, kun lii-ketoiminta alkaa taas paremmin vetää, on kaikki kunnossa yritystoiminnan osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Tämän lisäksi me olemme esittäneet laajaa pakettia verotukseen, muun muassa sitä, että verojen maksujärjestelyjä helpotetaan — määräaikoja ja eräpäiviä on voitava siirtää omalla ilmoituksella. Samalla viivästyskorot on hyvä tässä kohtaa laittaa määräaikaisesti nollaan. Me olemme esittäneet myös, että alkuvuoden alvit voisi hakemuksesta saada yritysten kassaan takaisin. Se olisi erityisen tärkeää semmoisille yrityksille, joilla on nyt akuutti kassakriisi päällä. Toisin kuin esimerkiksi nämä Business Finlandin suorat tuet, alvit ovat suhteessa siihen todelliseen volyymiin, jota yritykset olisivat pyörittäneet muutenkin, jos tällaista kriisiä ei olisi tähän kohtaan iskenyt.

Tämän lisäksi yksi konkreettinen toimi: Itse asiassa merkittävä osa Suomen ulkomaankaupasta ja yleensäkin meidän elinkeinorakenteesta on yritysten välistä kauppaa, joten olisi tosi tärkeää, että nyt tässä määräajaksi voisi yritysten välisessä kaupassa alvin asettaa nollaan. Se ei tekisi muuta kuin sen, että siinä suoraan ostohetkellä suomalainen yritys olisi samalla viivalla esimerkiksi eurooppalaisen yrityksen kanssa, koska se ostaja ei joutuisi tilittämään sisään sitä 24:ää prosenttia alvia, jolla on merkittävä kassavaikutus ja jonka kuitenkin sitten myöhemmin voi hakea takaisin.

No meillä on paketissa liuta muitakin toimia, ja näiden rinnalla haluaisimme mielellämme kyllä hallitusta kannustaa siihen, että jo kehysriiheen mennessä tuotaisiin laajempiakin rakenneuudistuksia tänne eduskuntaan koskien toki sosiaaliturvaa — odotetaan innolla tätä yrittäjien sosiaaliturvapakettia — mutta myös näitä laajempia työmarkkinauudistuksia. Nyt olisi oiva hetki sille, kuten edustaja Vartiainen tässä vieressä totesi, että paikallista sopimista edistettäisiin, ei missään radikaalissa hengessä vaan ihan yhteiseurooppalaisessa hengessä, eli sallittaisiin erityisesti niille pienille ja keskisuurille yrityksille, joilla ei ole ollut edes teoriassa mahdollisuutta osallistua työehtosopimusten laadintaan, mahdollisuus sopia työntekijöidensä kanssa asioista siellä, missä ne asiat tunnetaan — koska viime kädessä kyllä meillä täällä eduskunnassa olisi tärkeää pitää mielessä se, että me olemme täällä sitä varten, että me suojelemme viime kädessä ihmisiä, eikä järjestöjä tai liittoja.

14.35 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle esityksen ripeästä käsittelystä — puheenjohtaja Kontula, varapuheenjohtaja Taimela ja koko valiokunta — siinä mielessä, että kuitenkin eletään jo kolmatta viikkoa ensimmäisistä hallituksen rajoittamistoimista.

On tärkeää, että tämä lomautuksen vuorokausiraja kahdesta viikosta vähenee tänne viiteen päivään. Se on tarpeellinen ja vaikuttava toimenpide. On myös tärkeää, että työnantajalle tulee tulevaisuudessa mahdollisuus lomauttaa määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevä työntekijä. Nämä kaksi esitystä ovat täysin poikkeuksellisia, mutta mitä muuta me olemme tässä salissa viime viikot todenneet kuin sen, että elämme poikkeusoloissa ja poikkeuksellista aikaa. On tärkeää myös, että koeaikaa koskevaa säännöstä tarkennetaan ja on mahdollisuus katkaista koeaika tai purkaa työsuhde koeaikana tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä. Tässä edustaja Satonen ja moni muu on tuonut esiin, että yritysten ja palkan-saajien etu on yhteinen, ja se tosiaanakin sitä on.

Se perjantai 13. maaliskuuta oli todellakin perjantai 13. päivä: silloin perjantaina alkoivat varsinkin palvelusektorilla liikevaihdot tippumaan, ja siitä seuraavaksi alkuvuikosta, kun kuunteli yrittäjiä, niin moni palvelualan yrittäjä ja matkailu- ja ravintola-alan yrittäjä sanoi, että liikevaihto tippui sen ensimmäisen muutaman päivän aikana 75 prosenttia, jollain jopa 95 prosenttia, ja tiedetään, että osalla liikevaihto on tippunut koko 100 prosenttia eli aivan nollaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Eli me tarvitsemme tämänkaltaisia ripeitä, vaikuttavia ja vastuullisia toimia. Olisi todella tärkeää, että tämä koskisi nyt kaikkia, varsinkin kun meille ei tuoda ilmi eikä päätöksen tekovaiheessa kerrota, ketkä ovat ne, joita tämä ei koske. Yrittäjäthän kyselevät, koskeeko tämä nyt meitä ja meidän alaa ja niin edelleen. Jos joku salissa tosiaan tällä hetkellä tietää tarkasti, keitä tämä ei koske, niin olisi vastuullista se myöskin kertoa tässä kaikille, jotka tätä päätöstä tekevät.

Sitten vielä pari asiaa:

Ensinnäkin tämä yrittäjien näkökulma: Kannan todella suurta huolta, niin kuin varmasti koko sali, erityisesti palvelualan yrityksistä. Se tuska, joka siellä aiheutuu, on tällä hetkellä siitä näköalattomuudesta. Ei tiedetä, kuten ei tietenkään meistäkään kukaan, voiko kesäkuulle, heinäkuulle, elokuulle sopia tapahtumia, tilaisuuksia tai erilaisia kokoontumisia. Monelle pk-yritykselle ei ole mitään — ei mitään — hyötyä siitä lainan tarjoamisesta ja lisälainanotosta, koska ei ole mitään näkymää, koska sen lainan voisi maksaa takaisin. Sen takia tarvitaan myöskin tämänkaltaisia toimenpiteitä, jotka sieltä kulupuolelta pystyvät... Vuokratulot ja työnantajatulot ja työntekijöiden palkkakulut ovat monessa kuitenkin ne kaikkein suurimmat.

Vielä loppuun: Olen itse lähtöisin Etelä-Pohjanmaalta, Pohjanmaalta, ja parikymmentä vuotta sitten muutin sieltä Ouluun. Toki lapsuudessa kävin 90-luvun laman läpi ja perheyrittäjä meni konkurssiin ja niin edelleen, mutta kyllä muistelen, että lapsuudessa Pohjanmaalla toimittiin sillä tavalla, että satanenkin pitää kylän hengissä, jos se kiertää tarpeeksi nopeasti. Mutta nythän meillä on se tilanne, että mikään satanen ei pidä meidän kaupunginosaakaan hengissä, koska se raha ei yksinkertaisesti kierrä.

Viimeisenä asiana, arvoisa puhemies: Viime kaudella säädettiin oikeus työttömyysturvaan yrittäjän avopuolisolle, aviopuolisolle tai perheenjäsenelle, joka joskus on työskennellyt perheyrittäjänsä. Sitä ei siis sitä ennen ollut. Viime kaudella se tehtiin. On nyt äärettömän tärkeää, että pystymme myöskin tässä poikkeustilanteessa yrittäjille määräaikainen sosiaaliturva säätämään, koska ne 90-luvun laman toimet eivät voi toistua. Silloin yrittäjät jätettiin yksin. Meistä jokainen tietää niitä yrittäjiä, jotka ovat päivänsä päättäneet tai muuten joutuneet tosi vaikeisiin tilanteisiin, ja siellä on se epäluottamus valtiota kohtaan. Nyt tarvitaan tämäntyyppisiä toimia, että se usko menee kaikille, että tämä sali pystyy tässä hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa — joka ei johdu taloudesta tai markkinoista tai muusta vaan siitä, että me haluamme suojella ihmisiä ja heidän oikeuttaan terveyteen — säätämään myöskin vaikuttavia ja vastuullisia toimenpiteitä nopeasti.

14.40 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että yritykset voivat toimia ketterästi ja lomauttaa silloin, kun tarve on, mutta on myös tärkeää, että henkilöt, jotka ovat töissä ja joille myös tulee työvelvoitteita, hoitoalalla ja turvallisuuden alalla, saavat työskennellä turvallisessa ympäristössä.

Tänä viikonloppuna kävin kaupassa muutaman kerran ja tein sen tarkoituksella pariin eri paikkaan. Eräässä lähikaupassani Hyvinkäällä oli todella hyvin, kun mentiin kauppaan, suojakäsineitä ja käsidesiä. Kun sitten menin muutamaa muuhun kauppaan Hyvinkäällä ja Nurmijärvellä, niin joko ei ole mitään tai sitten käsidesiä on, kun lähdetään kaupasta. Mietin siinä, kuinka hyvin me onnistummekaan nyt edesauttamaan näitä tartuntaketjuja vain lisääntymään. Tämä lomautus on tärkeä työnantajapuolelle, mutta tästä syystä olisi ensiarvoisen tärkeää, että ne, ketkä ovat töissä, ovat suojassa. Meidän nyt pitäisi ottaa tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

vakavasti, kun jotenkin tuntuu, että vieläkään ei ole ymmärretty, miten helposti tämä leviää.

Katsoin tuossa uutisvirtaa, ja siellä Kiinasta tulee viestiä, että me hoidamme tätä täällä Euroopassa aivan väärin. Aasian maissa julkisilla paikoilla on kasvo- ja nenämaskit tällä hetkellä oltava kaikilla. Se ei estä tartunnan saamista, mutta se estää sitä, että et levitä tautia. Meillä täällä kaikki kuljeskelemme enemmän ja vähemmän liiankin lähellä toisiamme. Täällä salissa kun katsoo, ei ole edes metriä väliä, ja kun me tässä puhua parpatamme, niin jos minulla esimerkiksi olisi korona — en voi sataprosenttisella varmuudella sanoa, että minulla ei ole, kun ei minua ole testattu, tai sitten se ei näkyisi — niin saattaisin tässä levittää sitä. Olisi ehkä hyvä, että meillä kaikilla olisi täällä edes nenä- ja suusuojat. Mietin, että erilaiset yritykset tarvitsevat apua, mutta tosiaan myös ne ihmiset, jotka sinne jäävät pakertamaan.

Tässä on käyty hyvää keskustelua siitä, tulisiko meidän puuttua sopimusjärjestelmään, pitäisikö olla paikallista sopimista ja monenlaista. Näistähän on keskusteltu vuosikausia, ja ehkä tämä kriisitilanne ei ole näiden valtavien, isojen rakenteellisten, ainakaan pysyvien, tulkintojen paras tekopaikka. Itse mietin, että jos työnantaja- ja työntekijäosapuolet nyt neuvottelevat esimerkiksi työehtosopimuksista yhteisissä pöydissä, niin miksi työntekijäjärjestökään tahallaan haluaisi pidentää aikaa, jolloin neuvotteluja käydään. Jokainen varmaan ymmärtää sen, jos yritys syöksyy eikä siellä ole enää mitään kassassa, enkä usko, että mikään osapuoli näin šikaaninomaisia neuvotteluja kävisi. Mitä tuonne kentälle ja ihmisten pariin kun menee ja kuulee ihmisten viestejä, niin aika kova talkoohenki kuitenkin on, eikä kukaan varmasti halua väkisin toisiansa vahingoittaa.

Minusta tämä esitys on ihan hyvä, mutta mielellään kuuntelen tätä keskustelua. Huomasin, että tuolla on myös erilaisia siirtymäsäännöksiä, jotka suojaavat työntekijöitä ja toisaalta velvoittavat työnantajia ja tietyllä tavalla myös esimerkiksi yhteistoimintalain puolella antavat joustoa siinä, miten neuvotteluja on käyty jo tämän lain voimaan tullessa, ja antavat siihen sitten mahdollisuuden laskea hyväksi niitä määräaikoja. Näistä olisi myös kiva kokonaisuudessaan keskustella.

Lisäksi lakivaliokuntaan ja eduskuntaan on tässä piakkoin tulossa oikeusministeriöstä konkurssilainsäädännön muutosta, jolla helpotetaan sitä, että yrityksiä ei haettaisi niin helposti konkurssiin, sitä maksukyvyttömyyden määritelmää muutetaan, ja tätäkin esitystä odotan tietysti ilolla.

Vielä sanoisin sen, että jonkun verran kuulee — en ole faktaa nähnyt — kentältä sitä, että joillekin yrityksille, joilla on ollut hyvä kassavirta ja on toimintaa ollut, ei mahdollisesti ole tukia ja tukea tähän tilanteeseen tullut ja sitten on taas ollut sellaisia yrityksiä, jotka ovat sanoneet, että hei, nyt onkin kiva tilanne, me haemme kanssa tukea, ja ovat saaneet. En siis voi sanoa, että tämä on faktaa — olen saanut tällaista tietoa ihmisiltä, ja nämä voivat olla myös huhuja, korostan sitä. Siksi oikeastaan lähetän myös hallitukselle terveiset, että onhan tarkastettu se, että se kriteeristö on yhdenmukainen, ja se, että keskitytään terveiden yritysten pelastamiseen, eikä niin, että jos on jo vuoden ollut kiikun kaakun, niin tämä olisi nyt sitten se paikka. Tässä toivon vastuullisuutta myös kaikilta hakijoilta ja kaikilta työntekijöiltä.

Keskustellaan lisää, ja kuulen mielelläni erilaisia kantoja.

14.46 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiinnitän huomiota tähän, että kokoomus tosiaan jätti valiokunnassa vastalauseen, ja se nimenomaan liittyi vaatimukseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

siitä, että nämä muutokset koskisivat suoraan lailla kaikkia yrityksiä, eli niin sanotusti tähän pakkolaki-problematiikkaan. Meillä on tällä hetkellä semmoinen tieto, että EK:n jäsenliitoissa TESin kattavuus on muutosten osalta noin 90 prosenttia tällä hetkellä, ja tähän 90 prosenttiin sisältyvät sekä TESit, joihin muutokset on sovittu sisään, että sellaiset TESit, joihin muutoksia ei ole ollut tarvetta tehdä, ja huomionarvoista on vielä, että tämän lisäksi työehtosopimusten osalta neuvotellaan edelleen — tämä kaikki on siis tehty ja tehdään ennen kuin tämä laki on astunut edes voimaan, eli haluan sanoa, että tämä kattavuus on jo hyvin suuri.

Tässä tuli kysymys, mitä ovat nämä alat, mitkä jäisivät tässä. Valiokunnassa tuli esille, että esimerkiksi farmaseutit olivat yksi tällainen, joka ei ollut tässä. Se oli semmoinen ala. Tietysti tämän tilanteen tietäen se varmasti ei ole ensimmäisenä semmoinen ala, jolla tätä sitten tarvitaan. Itse näenkin, että kun tässä on nyt saavutettu yhdessä sopimus ja me olemme kaikki tukeneet sitä, niin tämä kokoomuksen vaatimus on enemmän ideologinen ja periaatteellinen näitten järjestöjen sopimista kohtaan kuin niin, että tällä olisi sitten mitään käytännön merkitystä. Tähän halusin kiinnittää vielä huomiota koko salissa.

14.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tämä lakiesitys on saatu kokoon eri toimijaosapuolten kesken nopeasti ja niin, että päästään tilanteeseen vaikuttamaan.

Koronaviruksen leviäminen tuli meille kaikille yllätyksenä. Sen vakavuus on tullut meille kaikille tavallaan yllätyksenä, ja oikeastaan nythän olemme tämän koronatién ensimmäisiä askeleita vasta ottamassa. Emme tiedä, mikä on tilanne kahden kuukauden kulluttua. Ennusteita toki on olemassa, ja olemme varautumassa oikein vahvoin toimenpitein, mikä on äärimmäisen tärkeää.

Mutta katsoisin asiaa vielä hieman pitemmälle, kuten edustaja Johannes Koskinen valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana katsoi tätä asiaa vähän pitemmällä perspektiivillä: Eli kun sitten tämä koronavirus hellittää — senhän me kaikki tiedämme, että tämäkin vaikeus voitetaan — niin meidän pitää pitää visu huoli siitä, että kaikki yritykset näiden meidän nykyisten toimien ja meidän tulevien eduskunnan päätöksién nojalla pysyvät siinä kunnossa, että ne ovat toimintakykyisiä sitten kun se tilanne alkaa. Se on selvä asia, että moni yritys joutuu ylivoimaisten tilanteiden eteen tämän koronaviruksen takia, mutta että pystytään mahdollisimman moni yritys viemään tämän kriisin yli siihen uuteen nousukautteen, mikä alkaa sitten toivon mukaan tuolla vuoden loppupuolella, ja silloin päästään siihen, että yksikään toimiva yritys ei lakkaa toimimasta tämän viruksen takia vaan pääsee uuteen aikaan uusin voimin ja edelleen positiivisesti tulevaisuuteen katsoen. Mielestäni siinä on meidän tehtävämme, ja siihen meidän kaikkien pitää panostaa, ja toivon, että tässä työssä kaikki eduskuntaryhmät ja kaikki kansanedustajat ovat täysillä mukana, koska se on Suomen kannalta ainoa vaihtoehto.

Jos me teemme vaikka väärä päätöksiä ja toimivia yrityksiä menee nurin, niin meillä on malliesimerkki 90-luvun alusta, jolloin tämän murhenäytelmän jouduimme kokemaan, että valtava määrä hyviä yrityksiä meni nurin. Kuten pääministeri Marin on sanonut itsekin monissa puheenvuoroissa, nyt ei saa käydä niin. Tämä on syytä pitää mielessä, ja sitten kun uusi nousukausi ja uusi alku alkaa, meidän tulee kyllä ihan oikeasti tässä maassa kiinnittää huomiota kahteen asiaan: Toinen on tämä järjetön keskittäminen tänne Etelä-Suomeen, että kaikki tänne hinataan ja sitten ollaan suurissa vaikeuksissa. Kyllä koko Suomen kehittäminen pitää ottaa asiaksi numero yksi. Ja toinen on sitten saada suomalaiseseen byrokra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

aan purkua, mahdollisimman paljon purkua: Puretaan turhia byrokratioita, kevennetään sääntelyä niin, että yritykset voivat toimia, koska se todellinen talouskasvu tulee yritysten kautta. Nämä byrokratiatoimet me kyllä pystymme hoitamaan vaikka pienemmälläkin miehityksellä, pienemmällä väellä, mutta tärkeää on saada yritystoimintaan mahdollisimman paljon voimaa taakse.

14.50 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tarvitsemme monenlaisia siltoja kriisin yli. Tämä esitys on yksi tällainen silta eteenpäin. Suuret kiitokset hallitukselle ja valiokunnalle ripeästä toiminnasta. On helppo tukea hallituksen esitystä, koska nämä toimet auttavat työnantajia nopeasti sopeuttamaan toimintaansa kaikki meidät yllättäneessä tilanteessa. Toki myös työntekijöistä tulee pitää huolta, ettei tule eteen kohtuuttomia tilanteita.

Helpotamme näillä toimilla yritysten sopeutumista epidemian aiheuttamiin työvoimatarpeen muutoksiin. Lyhennämme lomautusilmoitusaikaa ja yhteistoimintalaissa säädettyä neuvottelu-aikaa lomautustilanteissa. Mahdollistamme myös määräaikaisen työntekijän lomauttamisen. Sallimme koeajan purkamisen tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Näillä väliaikaisilla muutoksilla autamme yrityksiä eteenpäin ja turvaamme työpaikkoja pidemmällä aikavälillä.

Täällä on puhuttu paljon siitä, että terveet yritykset voivat säilyä ja selvitä akuutin kriisin yli. Ehkä vähemmälle huomiolle ovat jääneet ne yritykset, jotka eivät voi aivan niin hyvin mutta olisivat voineet aivan hyvin selvitä ja kehittyä toisenlaisissa olosuhteissa. Niihinkin voi sisältyä paljon potentiaalia tulevaisuutta ajatellen. Myös tällainen potentiaali on tärkeää tunnistaa. Tarvitaan monenlaisia keinoja yritysten tukemiseksi eteenpäin.

On hyvä asia, että työmarkkinajärjestöt ovat löytäneet toisiaan kriisin aikana. Ne pääsivät hyvään keskusteluyhteyteen ja saivat nopeasti aikaan paketin ehdotuksia, jotka näkyvät tässä hallituksen esityksessä. Myös Suomen Yrittäjät on ansiokkaasti ehdottanut hyvin samansuuntaisia ratkaisuja päätöksenteon tueksi. Kiitos kaikille tahoille näistä ratkaisukeskeisistä ehdotuksista.

Naapurimaassamme Ruotsissa työmarkkinajärjestöt ovat jatkuvassa vuoropuhelussa ja dialogissa keskenään, myös sellaisena aikana, jolloin päällä ei ole akuuttia kriisiä. Työmarkkinajärjestöjen tulee uudistua, kun maailma muuttuu — ja maailma muuttuu aivan harppauksen verran tämän maailmanlaajuisen kriisin jälkeen. Tarvitaan esimerkiksi paikallisen sopimisen merkityksen ymmärtämistä. Voisiko pysyvänä vaikutuksena olla yhdessä katsomisen kulttuuri kaikkien toimijoiden kesken? Kun korona hellittää, joudumme tinkimään monesta, joudumme jakamaan tuskaa ja vastuuta yhdessä, kuten täällä on jo hyvin sanottu.

Erityisen lähellä sydäntäni ovat aivan pienet yrittäjät, jotka voivat hakea apua nyt kuntien kautta. Avun kohdentaminen lähelle ruohonjuuritasoa on erittäin kannatettava asia. Kiitos ministeri Lintilälle esikuntineen tämän asian eteenpäinviemisestä.

Uskon, että tässä muutoksessa syntyy yrityselämässä myös uutta. Ei jätetä yrittäjiä yksin. Tehdään tässä yhteistyötä yli puoluerajojen.

14.54 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Viikko sitten kuoli legendaarinen käsikirjoittaja ja piirtäjä Albert Uderzo, joka teki Asterix-sarjakuvia. Minusta oli hienoa kuulla, miten edustaja Vartiainen tavallaan kunnioitti hänen muistoaan ja yhtä hänen legendaarisimmista sarjakuvistaan Asterix ja riidankylväjä, jossa Tullius Intrigius lähetet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

tiin pieneen gallialaiseen kylään pyrkimyksenä saada riitaa aikaan ja ihmisiä toisiaan vastaan.

Arvoisa puhemies! Jos ajattelee sitä, että edustaja Vartiainen sanoi, että politiikan puhumisen aika on nyt, niin hän tavallaan hyvin avoimesti kävi läpi muun muassa Naomi Kleinin *The Shock Doctrine*-, Tuhokapitalismin nousu -kirjassa esittämää teoriaa ja kuvasi sitä, miten uusliberalistista politiikkaa erityisesti kriisien varjolla ajetaan eteenpäin.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin hyvä, että harva täällä salissa on lähtenyt mukaan *The Shock Doctrine* tai *Asterixin* henkiseen politiikan tekemiseen, vaan ollaan yhdessä pyritty löytämään sellaisia toimenpiteitä, jotka auttavat niin yrityksiä, auttavat niin yrittäjiä kuin auttavat myös työntekijöitä tässä vaikeassa tilanteessa. Se, että yrityksiä nyt tuetaan niin, että terveet yritykset voisivat päästä tämän kriisin yli ilman turhia konkurssseja, on tärkeää. On äärimmäisen tärkeää, että pieniä yrittäjiä tuetaan. On mahdollisuus saada tukea, ja toisaalta, ilman että yritystoimintaa pitää lakkauttaa, pääsee nyt ensimmäistä kertaa myös työttömyysturvan piiriin — itse asiassa itsensätyöllistäjät ensimmäistä kertaa toden teolla on huomioitu myös politiikan tekemisessä — ja on myös tultu työntekijöitä merkittävällä tavalla vastaan: alkuomavastuupäivät ovat poistuneet nyt lomautettavilta tai irtisanottavilta, ja on lyhennetty aikoja, missä ansiopäivärahan pitäisi karttua. Eli kyllä tässä on monipuolisesti yritetty löytää ratkaisuja koko yhteiskunnassa yhdessä, yhteisen kriisin ylittämiseen.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille erityisesti kaksi kysymystä, jotka tässä tilanteessa herättävät paljon keskustelua ja jotka tähän yhteiseen ponnistukseen lyövät sitä kiihkoa ja toimivat jonkunlaisena riidankylväjänä:

Ensinnäkin pitäisi huolehtia siitä, että ne yritykset, joita nyt tuetaan, ne yritykset, jotka saavat näiden pikalainsäädäntöjen kautta mahdollisuuden esimerkiksi lomauttaa vaikeassa tilanteessa, eivät käyttäisi sitä niin, että samaan aikaan voidaan jakaa osinkoja ja lomauttaa työntekijöitä. Esimerkiksi PunaMusta Media on ilmoittanut yhtä aikaa jakavansa reilun 3 miljoonan euron osingot ja lomauttavansa noin kolmeksi kuukaudeksi arviolta 650 työntekijää. Jos halutaan, että kamppaillaan yhdessä, niin ei voi olla niin, että yhtä aikaa jaetaan osinkoja ja lomautetaan tai irtisanotaan ihmisiä. Pitää huolehtia siitä, että niille yrityksille, jotka eivät kannu yhteiskuntavastuuta tässä tilanteessa ja jotka haluavat jakaa omistajilleen osinkoja siitä huolimatta, että yhteiskunta tukee, ei anneta tukea. Ymmärtääkseni esimerkiksi Ruotsin parlamentin finansutskottet juuri tänään käsittelee sitä, miten voitaisiin tämä rajata ulkopuolelle. Se on yleisen moraalien ja yleisen hyväksynnän kannalta tärkeä asia.

Toinen seikka, jonka haluan nostaa esille, on se, että monilla yrityksillä, varsinkin pienillä yksittäisillä yrittäjillä, ongelma on se, että tulot ovat pysähtyneet kuin seinään mutta menot eivät, koska vuokrat juoksevat. Ne ovat ne isoimmat pysyvät kustannukset. Eli kun nyt tuetaan yrityksiä, niin toinen, minkä haluan nostaa esille, on se, että ei voi olla niin, että on yksi joukko, joka hyötyy tästä tuesta suoraan, eli vuokranantajat, jotka eivät tule vastaan vuokrissa, vaan tuki, jota yhteiskunta, valtio, antaa yrittäjille, valuukin suoraan vuokranantajille. Valtion Senaatti-kiinteistöt on päättänyt antaa vuokranalennuksia jopa sata prosenttia, Metsähallitus on päättänyt ja Helsingin kaupunki, muutamia julkisia toimijoita mainitakseni. Kyllä pitää olla niin, että myös ulkomaalaiset pääomasijoittajat, pörssiyritykset ja institutionaaliset sijoittajat tulevat niitä yrityksiä ja niitä yrittäjiä vastaan, joilla toimeentulo ja kassavirta ovat pysähtyneet. Ei voi olla niin, että me tuemme näitä yrityksiä pysymään pystyssä ja ne tuet valuvat suoraan mahdollisesti ulkomaisille omistajille pörssiyritysten tai pääomasijoittamisen kautta. Tämä on toinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Jotta me kaikki toimimme yhdessä rintamassa, tähän pitää tulla myös yksityisen puolen mukaan, eikä vain niin, että julkinen puoli tulee yrityksiä vastaan.

14.59 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi tähän huomio Euroopasta, jossa on todellakin toimittu useissa maissa näin — Espanja on tästä esimerkki, jota olen aikaisemmin käyttänyt — että vuokranantajat ovat aidosti tulleet joukkona vastaan: puoliteetaan se vuokra, eli yritys maksaa puolet siitä vuokrastaan, ja toinen puoli jää sitten vuokranantajan vastuulle. Tämäntapaista lähestymistapaa pitäisi olla myöskin Suomessa la-veasti.

Arvoisa puhemies! Minä halusin kiinnittää huomiota edustaja Vartiainen painavaan puheenvuoroon, jota voitaisiin kutsua paikallisen sopimisen ylistyslauluksi, ja hän manasi samalla alas pimeimpään manalaan kylmän sodan sopimusyhteiskunnan ja sen tulokset. Jos näillä vertauskuvilla mennään, niin kannattaisi muistaa, että kylmä sota on ollut itse asiassa ihmiskunnan pisin rauhan jakso. Tällöin suomalaisen sopimusyhteiskunnan rakentaminen tehtiin, hyvinvointivaltio rakennettiin, mistä muu maailma ottaa mallia, millä tavalla sovulla, pienillä työriidoilla, siis työtaistelujen vähäisyydellä, voidaan rakentaa upeata yhteiskuntaa. Ja myöskin globaalissa turvallisuuspolitiikassa kylmän sodan kaudella pystyttiin liennyttämään suurvaltojen välistä vastakkainasettelua, joka palveli meidän kaikkien yhteistä intressiä.

Edustajat Lepomäki ja Vartiainen puhuivat paikallisen sopimuksen puolesta tässä tilanteessa — siis tässä tilanteessa. Mietitäänpä tätä asetelmaa: jos tässä hallituksen lakiesityksessä, joka nyt täällä meillä on käsittelyssä, olisikin lähdetty paikallisella sopimisella näin rajusti heikentämään työsuhdeturvaa, niin, edustaja Vartiainen, meillä olisi täydellinen kaaos täällä. Siinä suhteessa sopiminen, kollektiivinen yhteisvastuullinen sopiminen, on mitäärkevintä sekä kriittisessä tilanteessa että laajemminkin tätä yhteiskuntaa rakennettaessa eteenpäin.

15.02 Sheikki Laakso ps: Arvoisa herra puhemies! Vaikka edustaja Satosen ehdotus on suhteellisen hyvä ja väliaikainen, niin se kuitenkin aikaisempien sopimuksien mukaan on oikeastaan niin pientä porukkaa koskeva, että minun on pakko sanoa, että minun mielestäni tämä tuntuu nyt vain kokoomukselta irtopisteitten vetelyltä ja sen takia — vaikka ajatusta tässä Satosen ehdotuksessa on — minä en voi henkilökohtaisesti sitä kannattaa, ja voihan olla, että meillä puolueessa muutenkin ollaan vähän samalla linjalla.

Mutta en voi olla sanomatta, että kyllä tässä myös vasemmalta siiveltä aavistuksen vähän sellaista ideologista juttua on. Kyllä nyt olisi pakko kaikkien vetää samaa köyttä ja ymmärtää, missä järjestyksessä näitä kaikkia asioita hoidetaan. [Timo Heinonen: Kyllä!] Eli esimerkiksi tällä hetkellä meidän fokuksen pitäisi olla täysin siinä, että me yritämme auttaa yrityksiä, että ne voivat pitää työntekijänsä edelleen töissä. Ja sen jälkeen kun ollaan saatu mahdollisimman paljon estettyä työttömyyttä, siirretään se fokus hoitamaan sitä, koska eivät ole saaneet pitää niitä työpaikkojaan. Nyt on pakko ajatella, että me emme voi kaikkia asioita pistää kerralla kuntoon, koska meillä ei ole mitään resursseja siihen.

Jokainen tietää ja on paljon puhuttu täällä, että kaikennäköisiä tukia ja järjestelmiä tarvitsevat eri alat eri tavalla, mutta täällä on aika harvoin puhuttu, että on myös aika monta alaa, joissa jopa saman alan firmoissa samalla lailla se tuki ei mene. Puhutaan vaikka linja-autopuolella, missä on parhaillaan tietyllä sektorilla liikevaihto mennyt nolnaan — siis täysin nolnaan, ei ole yhtään ainoaa prosenttia enää liikevaihtoa — ja sitten on kuitenkin linja-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

autoyrittäjiä, jotka ajavat kaupungin sopimusajaja tai muita vastaavia kaupungin sisäisiä juttuja, ja niillä ei välttämättä ole tippunut liikevaihto juuri ollenkaan. Aika harvalla saat-
taa tämä tulla mieleen, vaan että no, linja-auto kuin linja-auto. Meillä on niin hirveä työ-
maa siinä, että me saamme kohdistettua nämä rahat oikeisiin paikkoihin niin alasta riippu-
matta kuin alan sisälläkin, että sen takia vielä tässä kohtaa meillä ei ole mahdollisuutta kau-
heata fokusta laittaa siihen työntekijöitten puoleen, vaan meidän pitää sen jälkeen, kun me
olemme saaneet pidettyä mahdollisimman monta työpaikkaa, mahdollisimman paljon tu-
kea niitä, kenen työpaikkoja ei ole saatu pidettyä.

Toinen, minkä vielä tuon ja mikä on haasteellinen tässä yritys kentässä, on se, että meillä
on tällä hetkellä paljon yrityksiä, mitkä pohtivat, jatkaako vai eikö jatka. Niillä on jopa
mahdollisuus jatkaa, mutta ongelma on siinä, että yritykset eivät välttämättä halua lisää
velkataakkaa itselleen. Esimerkiksi nyt tällä hetkellä yritys on siinä jamassa, että ajat hal-
litusti sen alas, niin selviät kuivin jaloin, ja toinen vaihtoehto on ottaa 100 000—200 000
velkaa, lyödä oma talo sen velan vakuudeksi ja ottaa riski siitä, miten tulee käymään. Joku
saattaa ottaa nyt 100 000 euroa rahaa velkaa, ja puolen vuoden päästä se 100 000 on tililtä
maksettu kaikkien kuluina. Sitten se tarvitsisi lisää rahaa, kun ei olekaan tilanne pa-
rantunut vielä, ja sille kerrotaankin, että et sinä saakaan. Se on 100 000 ottanut velkaa ja
polttanut aivan turhaan tässä puolen vuoden aikana ja on sitten omat talot niitten velkojen
vakuutena.

Sen takia minä olen täällä puhunut aikaisemminkin tästä, että kun yhteiskunta tukee niin
sanotusti lainoina, missä tällä hetkellä 80 prosenttia annetaan Finnveralta vakuuksia ja 20
prosenttia pitää löytyä yrittäjältä itseltään, niin sitä, mitä tällä summalla maksetaan palk-
koja, pitäisi valtion tukea sataprosenttisesti. On täysin järjetöntä, että viiden työntekijän
firmassa yrittäjä ottaa lainaa ja hommaa itse 20 prosentin vakuudet sitä varten, että se pitää
vaikka ne viisi ihmistä töissä, ja joutuu luottamaan siihen, että saa ne valmiit tuotteet myy-
tyä tämän tauon jälkeen.

Vielä yksi, mikä aiheuttaa sen ongelman, minkä takia ei välttämättä työpaikkoja säily
niin paljon, on kanssa se, että ne firmat, mitkä pystyvät pääsemään kuivin jaloin, eivät us-
kalla lähteä tekemään niitä ratkaisuja, mitä pitäisi, koska moni yrittäjä — esimerkiksi kom-
mandiittiyhtiöt, toiminimi-yhtiöt — itse omakohtaisesti joutuu vastaamaan veloistaan. Ja
sen takia minulla on tarkoitus tehdä ehdotus, että tämän poikkeustilanteen takia toiminimi-
miä ja kommandiittiyhtiöitä ynnä muita ruvettaisiin käsittelemään konkurssitilanteessa sa-
malla lailla kuin osakeyhtiöitä. Ne, jotka ovat kupanneet ne rahat, saadaan tuomiolle niin
osakeyhtiöistä kuin kommandiittiyhtiöistä kuin toiminimistäkin, elikkä jos siellä on niin
sanotusti käytetty rahat omaan liiviin ja firma menee sen takia nurin, niin toimitaan rikos-
oikeudellisesti osakeyhtiötäkin kohtaan näin. Tällä hetkellä on ongelma kommandiittiyh-
tiöiden ja toiminimiyrittäjien osalta etenkin se, että tällä hetkellä, tiedän, moni myy veh-
keet kaikki pois tässä kohtaa, koska tilanne on se, että nyt voi jopa selvitä kuivin jaloin. —
Kiitoksia.

15.08 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä kokoomuksen esityksestä:

Kysehän on enimmäispakottavuudesta, joka puuttuu oleellisella tavalla sopimusvapau-
teen. Tällainen ratkaisu ei ole ainutlaatuinen, mutta verraten poikkeuksellinen meidän työ-
oikeudessa ja tarkoittaisi väistämättä myös perustuslakitarkastelua, koska ainakin osittain
sopimusvapaus saa suojan omaisuudensuojasta. Tämä puolestaan tarkoittaa ilman muuta
raskaampaa valmistelua ja säätelyä kuin mihin nyt tässä hallituksen esityksessä, väliaikai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

sessä, nopeasti tuotetussa esityksessä, on lähdetty. Se tarkoittaisi myös säätelyn pohdintaa välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimuksia vastaan ihan eri tarkkuudella kuin mitä tässä nyt toteutetussa säädäntöratkaisussa vaaditaan, mikä puolestaan saattaisi myös johtaa siihen, että koko esitys kaatuisi välttämättömyyden tai oikeasuhtaisuuden kriteerien täyttymättä jäämisen takia. Kysehän on verraten marginaalisesta ryhmästä, mahdollisesti nollasta kappaleesta yrityksiä, jotka joutuvat tästä valitusta säätelyjärjestyksestä kärsimään; tätä me emme tiedä vielä.

Tästä syystä ei pidetty tarkoituksenmukaisena nyt, kun tavoitteena on nopea ja kevyt käsittely, nopea ja kevyt apu kentälle, mennä sellaiseen säätelyratkaisuun, joka väistämättä tarkoittaisi huomattavasti raskaampaa prosessia. Jos työehtosopimusautonomiaan katsotaan tarpeelliseksi puuttua, kyse on merkittävästä muutoksesta meidän kentän pelisääntöihin, ja ne ovat sitten sellaisia uudistuksia, jotka keskustellaan ja tehdään niin sanotusti rauhanaikaan, silloin kun meillä on mahdollisuus laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, asianmukaiseen vaikutusarviointiin ja esimerkiksi täysistuntokeskusteluihin täydellä salilla.

Toisena kommentoisin hieman tätä keskustelua ideologioista vapaasta päätöksenteosta — sellaista ei ole olemassa. Meillä on tapana nähdä sellaiset päätökset, jotka ovat hyvin lähellä valtavirtaa ja hegemonisesti, yleisesti hyväksytyn ajattelun mukaisia, vähemmän poliittisina kuin sellaiset ratkaisuesitykset, jotka ikään kuin toisinajattelevat, haastavat jollakin tavalla sitä vallalla olevaa ajattelua. Kiistatonta kuitenkin on, että kummassakin näissä tapauksissa kysymys on aina valinnoista, ja siellä, missä on valintoja, on aina myös vaihtoehtoja ja aina myös politiikkaa, joka perustuu ainakin osin ideologioihin. Hyvän esimerkin puhtaasti ideologisesta kannanotosta antoi edustaja Laakso tässä ennen minua, kun hän heti paheksuttuaan ideologisia kannanottoja priorisoi yritysten avuntarpeen työttömien avuntarpeen edelle. Tämähän on vahvasti ideologinen kannanotto. Siinä laiteetaan tilanteessa, jossa meillä on olemassa useampia erilaisia vaihtoehtoja, yksi vaihtoehto toisen edelle. [Jussi Halla-aho: Kuka niitä töitä tarvitsee?] Ei ole mitään Jumalan antamaa objektiivista järjestystä, jossa meidän pitäisi asioita käsitellä tässä salissa, vaan nimenomaan se tapahtuu poliittisen päätöksenteon kautta.

Minusta oleellinen ongelma tässä keskustelussa nyt on ollut se, että ihmisillä menee sekaisin, mikä on yrittäjä ja mikä on yritys. Yrittäjä on henkilö, jolla on tiettyjä oikeuksia meidän yhteiskunnassa. Yrittäjiä voidaan ja tällaisessa tilanteessa tuleekin suojella myös riittävällä sosiaaliturvalla, että he tästä selviävät. Yritys taas on riskiä ottava bisnestoimija, joka toimii aivan erilaisten pelisääntöjen mukaan, ja sosiaaliturvavaltion ideana ei suinkaan ole tarjota sosiaaliturvaa yrityksille, vaan yritysten luonnolliset auttamisen mekanismit tapahtuvat joko lainarahoituksen kautta tai sitten osakeomistukseen liittyviin järjestelyin, koska siihen kuuluu oleellisesti riskin ottamisen mekanismi. No näiden kahden asian sekoittaminen, yrittäjien ja yritysten käsitteleminen ikään kuin yhtenä toimijana, on ymmärrettävää, mutta poliittista päätöksentekoa harhaan vievä tapa ajatella.

15.13 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Vähän niin kuin vihjasin ensimmäisessä puheenvuorossani, juuri tällainen kriisitilanne tuo esiin kiinnostavalla tavalla politiikkaa ja poliittista keskustelua, jota minä en paheksu ollenkaan.

Aluksi näistä edustaja Arhinmäen hieman kummallisista fantasioista uusliberalistisesta šokkipolitiikasta: Sehän ei ole mikään salaisuus, että minä ja suuri osa kokoomuksestakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

ajamme suurempaa päätösvaltaa työpaikoille. Kuitenkin on niin, edustaja Arhinmäki, että joka ikinen muutos, mitä me ajamme, on varovaisia askelia siihen suuntaan, mitä vallitsee meidän skandinaavisissa naapurimaissamme. Mikään, mitä minä ajan, ei ole sellaista, jota ei olisi käytössä jo jossain, Tanskassa, Ruotsissa tai Norjassa, työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmässä. Ei kyllä varmaan tässä salissa eikä muuallakaan, en usko, kukaan ajattele Tanskaa, Ruotsia ja Norjaa esimerkkinä jostain uusliberalistisesta šokkipolitiikasta. Ehkä tähän ei pitäisi syventyä, koska noin oudoilla väitteillä ei kannataisi edes tämän salin huomiota kiinnittää, [Anna Kontulan välihuuto — Paavo Arhinmäki: Lue kirjoja, niin opit!] mutta näin se nyt vain on.

Ne paikallisen sopimisen vapaudet, joita tässä meiltä puuttuu, joku voi nähdä kovin ideologisina, mutta ne ovat juuri sellaisia asioita, joilla tässäkin kriisissä voitaisiin päästä eteenpäin, kun työpaikalla voitaisiin sopia joustavammin työajoista ja palkkajärjestelyistä tämän kriisin aikana väliaikaisesti. Jos teillä olisi kokemusta muiden maiden työmarkkinoista, edes Ruotsin, puhumattakaan Tanskasta, niin te tietäisitte, [Anna Kontula: Ruotsissa on työpaikkademokratia!] että työpaikoilla on paljon parempi tunnelma ja suurempi luottamus kuin meillä, juuri sen takia, että siellä on pitkään rakennettu sellaista maailmaa, jossa keskusjärjestöjen kabinetit eivät määrää niin paljon kuin meillä vaan luotetaan ihmisiin pitäen kuitenkin vähimmäisehdoista huolta. [Paavo Arhinmäki: Edustaja Vartiainen poimii sieltä täältä asioita!] — Voisitko te nyt, Arhinmäki, kuunnella hetken. [Paavo Arhinmäki: Koko ajan kuuntelen, itseän kommentoitte!]

Jo viime hallitusneuvotteluissahan, Sipilän hallituksen neuvotteluissa, me lähdimme siitä, että me vahvistaisimme paikallisen henkilöstön asemaa ja lisäisimme paikallisen sopimisen vapautta, tietäen, että kyselyidenkin nojalla juuri pienissä vapaissa yrityksissä luottamus on hyvää ja sopiminen toimii parhaiten. No, sitten tällainen SAK:n ja EK:n epäpyhä allianssi esti etenemisen tähän suuntaan. [Paavo Arhinmäki: Suomen Yrittäjät esti!] Se esti sen, että henkilöstön asemaa parannettaisiin ja voitaisiin päättää enemmän asioita työpaikalla.

Edustaja Kiljuselle sanoisin, että aikoinaan korkean inflaation aikana ja silloisissa oloissa kylmän sodan aikana kyllä Suomi pärjäsikin hyvin mutta me olemme ainoa maa, jossa enää sinä aikana syntynyt neuvottelujärjestelmä keskittettyine, yleissitovine sopimuksineen ja yleiskorotuksineen on voimassa. Kaikkialla muualla on edetty sellaiseen uuteen maailmaan, jossa työpanos on eriytyneempi ja asioita päätetään enemmän työpaikalla. Uskoisitte nyt, että emme me pärjää ajan mittaan tällaisena museona, varsinkin kun me lähdemme nyt rakentamaan Suomea uudelleen ja meidän pitää saada paljon lisää työtunteja, jotta me voimme hyvinvointimenot rahoittaa. Se, mitä nyt tapahtuu, kyllä on monen pienyrityksen ja investoijan näkökulmasta todennäköisesti aika tärkeä odotuksiin vaikuttava asia, miten tällaisessa asiassa päätöksenteko toimii, uskaltaako valtiovalta itsenäisesti päättää.

Tässä Anna Kontulalle huomauttaisin, että se näkemys tästä perustuslakiarvioinnista on nähdäkseni teidän omanne. Varsinkin kun minä pystyn hyvin itse näkemään tämän logiikan niin, että ilman muuta tämä sali voi säätää näistä varoajoista. Tietääkseni myös tätä uudistusta valmisteltiin kokoomuksen toivomalla tavalla jo työ- ja elinkeinoministeriössä, ja se sitten keskeytettiin, ja syynä tuskin olivat perustuslakiongelmien, vaan se, että ne isännät näissä järjestöissä, joita moni täällä kuuntelee, sitten ilmeisesti olivat toista mieltä. Lailla me tätä maata rakennamme, ja silloin kun järjestöt eivät enää pysty siihen, silloin tämän salin täytyy ottaa vastuuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

15.18 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Voisiko sanoa, että hiljaiseksi vetää, kun kuuntelee edustaja Vartiainen ponnekkaita puheenvuoroja, jotka todellakin poimivat sieltä täältä omia näkemyksiä tukevia menettelyitä. [Juhana Vartiainen: Tanska, Norja ja Ruotsi!] Haluaisin toivoa, että edustaja Vartiainen, joka on Ruotsissa tehnyt työuraa, tunnistaisi Ruotsissa käydyn myötämääräämisoikeuden työntekijöille, [Juhana Vartiainen: Sitä yritettiin!] joka toisi enemmän sitä keskustelua ja avointa työpaikkademokratiaa, johonka paikallisen sopimisen pitääkin perustua. [Juhana Vartiainen: Kannatan lämpimästi!] Mutta jos Suomen Yrittäjät pelasi itsensä pois ennen kuin kiky-ratkaisuja tehtiin tässä maassa, niin olen tosi pahoillani siitä, koska tunnen valtavasti yrittäjiä, jotka todellakin haluaisivat tehdä paikallista sopimista jopa niissä puitteissa, että se tehdään järjestäytyneen ja valitun luottamusmiehen kanssa. Pitäisin aika mahdottomana ajatuksena sitä, että jos on kaksi sopijaosapuolta — esimerkiksi yrityksessä, jossa on 20 työntekijää — niin se työntekijöitä edustava henkilö vastaisi omalla takataskullaan mahdollisesti virheellisestä sopimuksesta, koska hän olisi silloin korvausvelvollinen tässä sopimisvaiheessa, eli hän tekisi sen laittoman sopimuksen toisten puolesta.

Meidän pitää ruveta katsomaan tätä sillä tavoin, että sopijaosapuolet... Yleensäkin työ-lainsäädäntö lähtee siitä, että se on heikomman osapuolen turvaksi, ja sen peruseriaatteen pitää olla myötä, kun paikallista sopimista edelleen lisätään. Olen avoimesti sen tukena, että paikallisesti voidaan sopia, mutta se pitää pystyä tekemään niin, että se oikeudellinen asema sopijaosapuolilla on tasavertainen. Siinä vaiheessa tämä järjestäytynyt yhteiskunta järjestäytyneille työntekijöille on se turva, jotta niitä resursseja on sitten myös riitelylle, koska tiedämmehän, että joskus aina tapahtuu virheitä tai harkiten tulkitaan sopimusta jommankumman osapuolen edun vastaisesti. Ruotsista olisi hyvä ottaa esimerkkiä nimenomaan yritysdemokratian ja myötämääräämisoikeuden lisäämiseksi tässä maassa. Se olisi oiva askel paikallisen sopimisen edistämiseksi. [Juhana Vartiainen: Sitä yritettiin!]

Täällä yhdessä puheenvuorossa — oliko edustaja Kinnunen — toivottiin, että sopimiskulttuuria pitää edistää niin, että sitä tapahtuu koko ajan. Tiedossani on entisen työpaikkani, jonka nimi on tällä hetkellä Teollisuusliitto, jatkuvan neuvottelun järjestelmä, jossa neuvotellaan jatkuvasti työehtosopimuksen voimassa ollessa seuraavista askeleista. Valitettavasti tuon kikyn jälkeen oli aika hiljaista sillä rintamalla siinäkin liitossa ja työnantajaliiton kanssa eli pakottaminen johonkin kariutti sen, mitä oli olemassa, eli hyvät neuvottelusuhteet, ja asioitten eteenpäinviemisen.

Edustaja Arhinmäki aivan oikein otti tässä PunaMustan yrityksenä esille, ja käytän sitä oikolatuna sille ajattelulle, että pidän hieman kohtuuttomana, että samalla kertaa kun pystyimme rakentamaan, tai työmarkkinajärjestöt pystyivät tekemään sen, esityksen nopeutusta lomautuksesta, niin samalla kertaa yritys pumppaa vielä vähän enemmän kuin muina vuosina tuloksestaan tulosta omistajilleen. Minun mielestäni sinällään on oikein, että yritys, jolla on osingonmaksukykyä, maksaa osinkoja, jotta sieltä saadaan edes jonkun verran verotuloja, mutta tässä kohtaa toivoisin, että osakeyhtiöissä nähtäisiin, että panostetaan koulutukseen ja tuleviin mahdollisiin investointeihin, pidettäisiin sitä rahaa siellä sisällä, kun jossakin vaiheessa tämäkin ikävä asento muuttuu ja lähdetään uudelleen eteenpäin.

Arvoisa herra puhemies! Joskus tulee mieleen Jussi Raittisen laulu, kun näitä asioita vertaa keskenään: samassa veneessä ollaan, toiset soutaa, ja joku vain vähän melalla auttelee.

15.22 **Ville Tavio ps:** Herra puhemies! Täällä on ihan oikein todettu, että kun tilanne on niin vaikea, niin vaaditaan pitkää pinnaa kaikilta. On selvää, että yritykset tulevat tarvitse-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

maan nyt kipeästi tukea ja varsinkin pienemmät yritykset tulevat tarvitsemaan enemmän tukea, ja toivon, että sellaista saadaan, ja kannustan hallitusta vain rohkeasti niitä tukemaan. Yksinyrittäjiä olisi syytä tukea suoraan lisäkin.

Tämä kiistakysymys, mikä tässä nousi, vain on minun mielestäni vähän ihmeellinen. Koen itsekin nyt kokoomuksen lähteneen tässä aika populistiselle laukalle, ikään kuin keräämään irtopisteitä, jokseenkin aika yllättävällä hetkelläkin. Tämä on kuitenkin väliaikaista lainsäädäntöä, ja näiden on saatava myös yhteiskunnassa laaja tuki puolelleen. En ymmärrä sitä, että tässä lähdetään tuomaan pointteja, vaikkakin varmaan omien kannattajien näkökulmasta jotain ihan legitiimejäkin. En sinänsä varsinaisesti ollut noiden kokoomuksen vastalauseessaan kirjaamien asioiden kanssa eri mieltä, mutta siitä, ovatko ne syitä lähteä tekemään tällaista vastalauseita ja äänestytymään niistä, olen eri mieltä.

Ei tosiaan ole nähtävissä sellaista TES-lukkoa, mitä kokoomus on nyt tässä maalaillut. Olisi syytä olla iloinen, että keskusjärjestöt ovat pystyneet tekemään yksissä tuumin ja toimimaan näiden lomautusten osalta nopeutetusti, ottamaan ne mukautetusti omiin TESeihin. [Elina Lepomäki: Ei ole kaikki pystynyt!]

Kerron tässä ihan konkreettisena esimerkkinä näitä, joita perussuomalaiset huomasivat: Oli metsäkoneyhtiö Ponsse, jonka koko henkilöstön lomautusneuvottelut kestivät vain yhden päivän. Sitten käytiin yhtä nopeasti myös konepajayhtiö Metsossa, logistiikka-alalla Transvalissa, VR, rakennusyhtiö Lehto, mediatalo Ilkka-Yhtymä, Marimekko, Nokian Renkaat — näitä on pitkä lista. Sehän on ihan selkeätä, että näin on voitu tehdä, koska ei olla toimittu yksipuolisesti vaan on ihan normaalisti neuvoteltu luottamusmiesten ja henkilöstön edustajien kanssa, ja näin on nähty, että saadaan asiat toimimaan, ja sehän tässä kriisin keskellä on aivan oleellista.

Eli sen takia en minä eikä perussuomalaisten eduskuntaryhmä kannata nyt tätä kokoomuksen irtopisteitä hakevaa vastalauseita, vaan toivotaan, että jatketaan ennemmin hyvässä yhteistyössä kaikki, kun eletään näin poikkeuksellista aikaa. [Maria Guzenina: Hyvä puheenvuoro!]

15.26 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Edustaja Tavio viittasi aivan oikein tähän peruskysymykseen, että oli todella hieno saavutus, että tällainen työmarkkinajärjestöjen suositus saatiin aikaan nopeasti, ja se on johtanut nopeasti myös lainsäädäntötoimiin ja tavallaan ennenaikaiseen käyttöönottoon sitten työmarkkinoilla. Toivottavasti myös maksatusjärjestelmät saadaan nopeasti pelaamaan, että myös lomautetut saavat toimeentuloturvansa työttömyysturvana käteen. Tosiaan maailman ja Euroopan mitassa kakkosena Suomi tähän koronakriisiin työmarkkinavastauksensa antoi. Tanskassa oli tavallaan vielä uskomattomampi saavutus, että siellä samanaikaisesti kun hallitus totesi nämä poikkeusolot ja aloitti toimenpiteet reilu kaksi viikkoa sitten, työmarkkinoilla oli jo varauduttu, että he pystyivät samanaikaisesti ilmoittamaan nämä päätöimet, mitä työmarkkinajärjestöt keskenään suosittavat ja sopivat. Meillä nyt oli tämä neljän päivän ero, mutta todella hyvä saavutus kuitenkin, ja tätä pitää varjella näissä tulevilla toiminna.

Tuosta paikallisesta sopimisesta: Edustaja Myllykoski aika pitkälti kertoikin siitä yhteydestä muuhun työelämän kehittämiseen, joka sen kehittämisessä tarvitaan. Itse esimerkiksi pidän erittäin toteuttamiskelpoisina niitä ehdotuksia, joita STTK tuoreessa paikallista sopimista koskevassa selvityksessään teki. Siitä pystytään rakentamaan Suomen oloissa toimiva turvallinen tapa lisätä paikallista sopimista. Mutta sitten jos halutaan pidemmälle menevää hajauttamista toteuttaa, tarvitaan joko Ruotsin myötämäärämisöikeuden tapaista tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

sitten vielä voimakkaampana Saksan mitbestimmung-järjestelmää, joka ei sisällä pelkäämään neuvottelua yritystasolla vaan myöskin sitten sen vahvan hallintoedustuksen, jolla pystytään vahtaamaan, että palkansaajien, työntekijöiden voimavara näkyy myös siellä yrityksen päätöksenteossa. Meidän hallintoedustus, jota itse olin aikanaan työministeriössä tekemässä, jäi vaatimattomaksi eikä ole saavuttanut sitä merkitystä, jota tavoiteltiin. Sama koskee yhteistoimintalakia, että siinä on paljon kehittämistä sitten, kun päästään täältä normaalimpiin aikoihin.

Tämä, minkä takia kritisoin työmarkkinajärjestelmien viime vuosikymmenen kehitystä ja johonka edustaja Vartiainen puuttui, ei koskenut niinkään tätä paikallisen sopimisen kysymystä vaan sitä, että työnantajapuolella on määrätietoisesti pirstottu mahdollisuus keskitettyihin ratkaisuihin tai laajempaan tulopolitiikkaan, ja kuitenkin se oli se tie, jolla Suomi 60-luvun lopulta alkaen 80-luvun lopulla sai kiinni Ruotsin ja muita Pohjoismaita — saatiin toteutettua kymmenien prosenttien ero bkt:ssä henkeä kohti pitkälti juuri tämän tulopolitiikan avulla, määrätietoisin hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisen kautta. Tätä tietä tarvitaan tulevaisuudessa, kun meidän täytyy taas nostaa Suomi vauhtiin ja nopeampaan kasvuun tästä selvittyämme, ja siinä mielessä tällainen rikkova politiikka, jota edustaja Vartiainen tuntuu ainakin rivien välissä edustavan, ei ole menestyksen tie.

Täällä on tullut ihan terveellistä keskustelua, joka sinänsä ei suoraan liity tähän käsiteltävään asiaan, mutta tilanne vaatii nopeita toimia koskien yrittäjien pelastamista, ja kun nämä työ- ja elinkeinoministeriön kautta laitettavat toimet, joihinka eduskunta viime viikolla tämän miljardin lisärahoituksen osoitti, saadaan nyt tällä viikolla hyvin laajasti liikkeelle, niin siinä pitää varjella juuri sitä joustavuutta, että se kohdennetaan yritysten tarpeiden mukaan. Täällä on muun muassa edustaja Heinonen kritisoinut kriteereitä niissä nykyisissä, tähän mennessä esitetyissä tukimalleissa, kun nehan ovat pohjautuneet enemmänkin innovaatorahoitukseen, tuotantosuuntien muuntamiseen ja niin edelleen, [Timo Heinosen välihuuto] niin nyt pitää laveammin katsoa tämä tilanne, että annetaan juuri tähän siltärahoitukseen ja pelastustoimiin sitä tukea. Mutta kaikkea yritysten tulonmuodostuksen kompensatiota ei missään oloissa voida ottaa veronmaksajien ja valtion piikkiin, että tämäkin on syytä rajaavana muistaa.

Sitten se on ollut vähän kielteistä, että nyt on jo osa yrityskentästä aktiivisesti sanonut, että millekään yritykselle ei sovi tämä lainamuotoinen tuki. Sehän ei pidä paikkaansa. Esimerkiksi monessa tuotannollisessa yrityksessä, jolla on varma tilauskanta mutta jolla nyt on estynyt tuotanto vaikkapa komponenttien saannin takia, voidaan tehdä varastoon tämän lainoituksen turvin tai voidaan varmistaa sitten tulevan tuotannon jatkuminen, kun välitön kriisi helpottaa. Eli on hyvin erilaisia tilanteita, ja tällainen laajennettu mahdollisuus lainan saamiseen Finnveran toimien kautta on tervetullut merkittävälle osalle yrityskuntaa, tietysti vähän isommassa yrityskentässä.

Sitten täällä on esillä ollut myöskin konkurssimahdollisuus toiminimien ja kommandiittiyhtiöiden osalta, ja laajalti näkyy, että yrittäjäjärjestöissä vaaditaan tätä henkilökohtaista konkurssia. No sitähan on selvitetty moneen kertaan, ja laajassa mielessä se johtaisi vaikeuksiin rahoitusmarkkinoilla. Sen sijaan pitäisin kehittämiskelpoisena sellaista ideaa, että jos pystytään toiminimien ja kommandiittiyhtiöiden osalta selvästi erottamaan se ikään kuin osakepääomaan rinnastettava yhtiöön satsaaminen, niin sen erilainen kohtelu konkurssi- tai ulosottotilanteessa voisi olla se tie eteenpäin, että ikään kuin tehtäisiin tällöinen välimuoto osakeyhtiön ja yksityishenkilön välille myöskin siinä konkurssikohtelussa silloin kun toiminimi tai kommandiittiyhtiö joutuu todella syviin vaikeuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

15.33 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Ei pitänyt pitää puheenvuoroa tässä, mutta edustajien Kiljunen ja Arhinmäki puheenvuorot kirvoittivat nyt pieneen puheeseen. He puhuivat köyden vetämisestä yhdessä, mikä on tässä tilanteessa erittäin hyvä ja melkein pakollista — se on hieno asia. Arhinmäki otti esiin Senaatti-kiinteistöt, joka on vapauttanut yrityksiä vuokrista, mikä on upeaa toimintaa, mutta kuin ehkä sattumalta jäi mainitsematta Kojamo, joka päivää myöhemmin, kun valmiuslaki tuli voimaan, korotti vuokria. [Eduskunnasta: Onko näin?] He korottivat vuokria silloin, kun ihmisillä on suurin hätä. Onko se aika korottaa vuokria? Oliko se sattumaa? [Timo Heinonen: Kuinka he kehtaavat?] No, siitä voidaan olla montaa mieltä, mutta posti kulkee myös toiseen suuntaan. Jos se oli sattumaa, miksi ei peruuteta tätä vuokrankorotusta tässä ajassa? Edustaja Kiljunen, miksi ei? [Kimmo Kiljunen: Minä en ole Kojamossa päätöksentekijänä.]

15.34 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Kojamo on hyvä esimerkki useiden pörssiyhtiöiden vastuuttomuudesta, enkä ymmärrä lainkaan, miten tämä liittyy esimerkiksi edustaja Kiljuseen tai täällä pidettyihin puheenvuoroihin. [Arto Satonen: Tai vasemmistoon ylipäätensä!]

Mutta tähän itse asiaan: Ajatus on, että kaikki liitot tulisivat muuttamaan työehtosopimuksensa, koska ovat siihen keskusjärjestöjensä kanssa sitoutuneet, joten laki tulisi koskemaan vain niitä, jotka eivät ole minkään TESin piirissä. Kokoomuksen esitys tuntuu siis jonkinlaiselta ideologiselta julistukselta sen sijaan, että haettaisiin täällä yhdessä aitoja ratkaisuja ongelmiin.

Arvoisa puhemies! Kun alkoi näyttää siltä, että yhteiskuntaa joudutaan merkittävästi sulkemaan, olin yhteydessä useisiin palvelualan yrityksiin, erityisesti ravintola-alan yrittäjiin, ja kaikkialta tuli se sama viesti, että todennäköisesti heidän suurin vaikeutensa tulee olemaan vuokrien maksu, ja he kaikki uskoivat, että kyllä vuokranantaja varmasti tulee vastaan. No sen jälkeen, toisen puhelukierroksen kun tein näille yrittäjille, niin he kertoivat, että joo, hallitus on kyllä nyt tullut kaikessa siinä vastaan, mitkä olivat alun perinkin ehkä pienempiä ongelmia heille, mutta vuokranantaja ei tullut eurollakaan vastaan. Arvioin ja he arvioivat, että todennäköistä on, että moni vuokranantaja — nämä suuret pörssisäkin toimivat tai kansainvälisesti omistettut firmat — on ajatellut, että pienet yritykset joka tapauksessa joutuvat konkurssiin ja heidät kannattaa rahastaa niin nopeasti kuin on mahdollista, koska se vuokratulo joka tapauksessa loppuu. Sen takia esimerkiksi edustaja Arhinmäen esiin nostama lakisääteinen vuokraleikkuri olisi tietysti erittäin hyvä vaihtoehto. Jos sitä ei syystä tai toisesta voida tehdä, niin olen itse pitänyt esillä tällaista vuokratukimallia, jossa jos vaikkapa vuokraa laskettaisiin 40 prosenttiin, niin siitä jäljelle jääneestä valtio voisi maksaa 20 prosenttia. Tämä olisi huomattavasti järkevämpää näiden yritysten kannalta kuin se, että annetaan nyt vain enemmän tai vähemmän vastikkeetonta tukea, joka ei mene oikeasti sille yritykselle vaan oikeasti sen tilan omistajalle, missä se yritys toimii. Missään nimessä ei ole järkeä siinä, että me rupeamme täällä verorahoilla tukemaan sataprosenttisesti vuokranmaksua.

Lisäisin vielä muuten, että nämä yrittäjät mutta myös monet muut yrittäjät ovat minulle viestittäneet — aivan toisin kuin tässä edustaja Vartiainen puhui — että on hyvä, että meillä Suomessa on nyt jo paljon paikallista sopimista mutta sen lisäksi meillä on TES-perälauta, jotta nämä yritykset voivat keskittyä siihen, minkä he parhaiten osaavat, siihen, mikä hyödyttää koko meidän yhteiskuntaa ja myös kilpailua muiden valtioiden ja muiden yritysten kanssa, siihen, että he tekevät työnsä mahdollisimman hyvin, eikä siihen, miten voitai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

siin polkea työehtoja ja saada siitä kilpailuetua muihin kotimarkkinayrityksiin nähden, tai vaikka muiden maidenkin yrityksiin nähden. Kuten myös edustaja Vartiainen varmasti tietää, se nostaa tuottavuutta, että meillä on hyvä työehtosopimusjärjestelmä, että meillä on se perälauta, jonka alle ei voi mennä, ja että yritykset voivat keskittyä oikeisiin asioihin, varsinkin nyt. Uskon, että hallitus tekee erittäin hyvää työllisyyspolitiikkaa, tekee erittäin hyvää politiikkaa sen eteen, että mahdollisimman moni työpaikka saadaan säästettyä, mutta on todennäköistä, että työttömyys tässä kuitenkin tulee lisääntymään, ja se on kyllä Suomen kannalta mahdoton tilanne, jos tämän kriisin jälkeen työntekijät pakotetaan tappelemaan keskenään yhä huonommista työehdoista, koska siinä vaiheessa aina työnantajat ovat niskan päällä. Kuten sanottu, erityisesti pienyritykset arvostavat sitä, että on se perälauta, niin että heidän ei tarvitse työntekijöidensä kanssa käydä sitä keskustelua ja katsoa naapuriryitystä, josko mahdollisesti siellä on vielä heikommat työehdot, ja sillä hakea kilpailuetua.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä esitys on oikein hyvä. Me tarvitsemme paljon vielä lisää esityksiä, emmekä tarvitse turhaa politikointia, jota kokoomus tässä harrastaa.

15.38 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Olen samaa mieltä, että meillä varmasti on tarpeen tulla vastaan vuokrakysymyksissä monessa tilanteessa. Itseeni otti yhteyttä pieni suutariyrittäjä, joka yritti saada S-ryhmältä vuokrahelpotusta — ei saanut, ja on todennäköistä, että liiketoiminta tulee loppumaan. Mutta samaan aikaan pitää muistaa, että meillä on myös hyvin paljon aivan pieniäkin vuokranantajia, joilla myös voi olla se tilanne, että tämä lumipallo tietyllä tavalla siirtyy sinne suuntaan. Sen takia me tarvitsemme varmasti erilaisia ratkaisuja näissä tilanteissa. Suomalaiset yrittäjät ovat hyvin huolissaan ja heidän kanssaan myös suomalaiset työntekijät, ja sen takia pitäisi etsiä parhaita keinoja pelastaa suomalaisten työpaikat.

Edustaja Koskinen viittasi omaan puheenvuorooni, jossa luin tiettyjä kriteerejä. Nämä, edustaja Koskinen, koskevat nimenomaan korona-ajan tukihakemuksia, eivät mitään aiempia kehittämishankkeita, vaan ne ovat pääministeri Marinin hallituksen aikaisen koronatuken tukiehtoja: tuotteiden ja palveluiden kehittäminen, osaamisen vahvistaminen, laajemmat kehittämistarpeet ja uudelleensuuntautuminen, ja viimeisenä ehtona ”avustusta ei voida käyttää yrityksen tavanomaiseen toimintaan”.

No, kyllä minuun otti yhteyttä useampi yrittäjä, kun he olivat käyneet katsomassa elyn sivuilta, minkälaista tukea he voisivat saada. Tämän myötä parturi-kampaaja ei saanut minkäänlaista tukea, eikä moni muukaan. Minne he uudelleensuuntaavat liiketoimintaansa, tuotteitaan tai palveluiden kehittämistä? No, osaamista tietysti voi vahvistaa, jos ei vuosikymmenten kokemus hiustenleikkuusta riitä siihen. He tarvitsevat apua nimenomaan akuuttiin kriisiin, kun heidän kassassaan ei ole yhtään rahaa eikä sinne yhtään ole tulossa. Ne yritykset ovat toimineet erinomaisen hyvin kuukausi sitten, siihen päivään asti, kunnes korona iski ja heiltä loppui käytännössä kaikki asiakkaat. Sinne tarvitaan sitä suoraa tukea, suoraa apua, ja silloin kysymykseen valtaosan kohdalla tulee nimenomaan vuokrien maksaminen, erilaisten maksujen maksaminen ja myös pakolliset muut kulut, joista muuten myös sähkön osuus on tällä hetkellä hyvin iso. Toivon, että hallitus voisi pohtia sitäkin kysymystä, voisiko määräaikaaisesti sähköpuolella toimia hallituksen puolelta.

Arvoisa puhemies! Näyttää valitettavasti siltä, että enää tässä salissa ei, varsinkaan vassemmiston osalta, ole halua pitää kaikkia mukana koronaviruksen päätöksenteossa. On huolestuttavaa, jos oppositiota ei oteta mukaan COVID-19-kriisin aikaiseen valmisteluun ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

suhtaudutaan yhteen oppositiopuolueeseen tällä tavalla kuin tässä salissa olemme tänään kuulleet. Itse toivoisin, että yhdessä tekemistä olisi enemmän. Meidän pitäisi valmistella yhdessä esimerkiksi lisätalousarvioita. Meillä olisi täysi mahdollisuus löytää paremmat ratkaisut yhdessä kuin siten, että te uskotte, että kaikki viisaus asuu viidessä hallituspuolueen puheenjohtajassa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Nurminen puhui pakkolaista ja liitti pakkolaki-sanankoomukseen. Katsoin pääministeri Marinin hallituksen viimeaikaisia lakeja — ne ovat käytännössä kaikki pakkolakeja. [Arto Satonen: Paitsi tämä!]

15.42 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Tämä kriisihän on tosiaankin edennyt varsin nopeasti. Itse nyt ainakin olen ollut iloinen siitä, että tässä varsin parlamentaarisesti tätä on käsitelty. Tässä ovat kaikki ryhmät olleet Säätytalolla monessa tapaamisessa mukana. Tilannekuva on ollut sama. Ollaan pohdittu yhteisesti tätä haastetta, ja valtiovarainvaliokunnassakin opposition näkemykset näkyivät hyvin lisätalousarvioon tehdyissä muutoksissa. Että kyllä tässä leveällä rintamalla yritetään tätä haastetta kohdata.

Mitä tähän asiaan tulee, niin on tietenkin hyvä, että työmarkkinajärjestöt pääsivät yhteisymmärrykseen suosituksesta, jonka pohjalta nytten täällä päätämme asioista. On kuitenkin myöskin niin, että kun tämä kuoppa on ylitetty, niin sitä samaa joustavuutta ja yhteisymmärrystä tarvitaan sen jälkeenkin. Tarve ei häviä mihinkään. Tie ylös on tavallaan tästä ulkoisesta šokista huolimatta vaikea, näiden varsinaisten viruksen aiheuttamien rajoitustoimienkin jälkeen.

Paikallisesta sopimisesta täällä on puhuttu. Se löytyy hallitusohjelmasta, ja sen kanssa on entistä tärkeämpää edetä nytten kun näistä välittömistä toimista päästään eteenpäin, ja tietenkin siitä, mitä sillä käsittää, meillä on varmaan tässä salissa aika monta näkemystä. Itse uskon, että paikallisesti työpaikalla hyvin voidaan päästä sopuun. Tässä on verrattu Suomen ja Ruotsin tilannetta toisiinsa. Oleellinen asia, joka on erilainen Ruotsissa verrattuna Suomeen, on ehkä käsitys siitä, että ollaan samassa veneessä kaikki, että sekä työnantajat että työntekijät tavoittelevat samaa asiaa. Siellä on toki myöskin työntekijän asema päätöksenteossa vahvempi, ja se tulisi tietenkin olla osa suomalaistakin ratkaisua. Ei ole ehkä hedelmällistä pohtia — viitaten vanhoihin yrityksiin päästä paikallisessa sopimisessa eteenpäin — niitä epäonnistumisia ja kenen syytä kukin epäonnistuminen aikanaan on ollut.

Kriisin myötä joudutaan tekemään vahvoja tukitoimia, ja on ehkä tarkoituksenmukaista pohtia, kohdistuvatko ne yrittäjään, työntekijään, työttömään tai yritykseen. Kaikki tarvitsevat osansa. Se on vääjäämättä näin. Jos tuetaan yrittäjää, yritystä, on syytä myöskin olettaa, että niitä työttömiä on vähemmän. Yhtä lailla uskon, että suurin osa yrityksistä kokee, että ne työlliset, ne työntekijät, ovat sen yrityksen tärkeintä pääomaa, josta halutaan pitää kiinni, kunhan vain pystytään.

Nyt ollaan sovittu varsin isosta paketista viime viikolla, ja on tietenkin oleellista, että se kohdistuu oikein. Tässä on puhuttu siitä, kohdistuuko se projekteihin vai normaaliin toimintaan, ja kyllähän sen pitää kohdistua käytännössä molempiin. Yrityksillä on polttava likviditeettikriisi, ja tarvitaan käyttöpääomaa. Harvaa yritystä silloin lämmittää, jos se kohdistuu projekteihin ja kehittämishankkeisiin. Sillä ei saa nopeaa liennytystä tilanteeseen, sillä ei saa nopeaa apua. Meillä pitää myöskin olla sellaisia työkaluja, joilla käyttöpääomaa saadaan vahvistettua, likviditeettiä parannettua. Se voi tapahtua Business Finlandin kautta tai jonkun muun kautta. Tässä on pohdittu, pitäisikö alveja palauttaa Ruotsin mallin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

mukaisesti — saattaisi olla hyvä keino täälläkin. Näillä päätöksillä on kuitenkin kiire. Monella yrityksellä ei ole kassassa rahaa kuin muutamaksi viikoksi, ja vastuu yrittää auttaa heitä tässä tilanteessa on täällä meillä eduskunnassa.

15.47 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu laajalti koronaviruksen aiheuttamista vaikeuksista yrityksille, liittyen muun muassa vuokrien maksuun ja muihin akuutteihin ongelmiin. Olen myös itse saanut näitä viestejä lukuisia, ja täytyy sanoa, että ehkä viimeisen parin viikon aikana pääosa työajasta onkin mennyt niihin vastaamiseen, ja sitä tietysti mielelläni teen. Samaten täällä on ollut mielenkiintoista periaatteellista keskustelua paikallisesta sopimisesta, mutta siihenkään en ajatellut mennä nyt, vaan ajattelin pysyä tässä puheenvuorossani ainoastaan tässä kyseessä olevassa lakiesityksessä, ja lähinnä haluan kommentoida kolmea täällä esitettyä puheenvuoroa.

Edustaja Saramo, joka edelleen on salissa, ja edustaja Tavio, joka ilmeisesti ei ainakaan juuri tällä hetkellä ole, syyttivät tämän asian osalta, että kokoomus on tässä keräämässä irtopisteitä omilta kannattajiltaan. Tämä on kyllä mielenkiintoinen väite ensinnäkin siitä syystä, että kokoomus ainoastaan ajaa tässä eteenpäin sitä, mitä työmarkkinajärjestöt ovat keskenään päättäneet, sitä, että se toteutuisi kaikilla aloilla. Haluaisin kyllä kysyä edustaja Saramolta ja edustaja Taviolta: kun teille soittaa esimerkiksi yksityisen sivistyspalvelualan työnantaja, jonka alalla työntekijäliitto ei ole hyväksynyt tätä sopimusta, tai ERTO-lainen työnantaja — koska ERTO ei ole vielä suostunut edes neuvottelemaan tästä asiasta — niin onko teidän vastauksenne niille vaikeuksissa oleville yrittäjille, joilla saattaa olla jopa se tilanne, että tämän koronaviruksen takia heidän on ollut pakko ajaa se heidän normaali toimintansa alas, että älkää huolehtiko, kokoomus vain kerää irtopisteitä? Onko tämä todellakin teidän viestinne? Tämä kysymys on vakava, että tämä ei kosketa kaikkia, ja siitä tulisi mielestäni kaikkien olla huolissaan.

Arvoisa puhemies! Sitten toinen asia, jonka haluan todeta erityisesti edustaja Kontulalle, joka valiokunnan puheenjohtajana tuntee tämän asian hyvin: On totta, että jos tämä olisi tehty tällä kokoomuksen esittämällä tavalla — joka ymmärtääkseni alun perin oli kyllä koko hallituksenkin idea ainakin siltä osin, mitä viestiä muun muassa valtiovarainministeriöstä on aiemmin sanottu ja nyt ymmärtääkseni myös työministeriöstä, eli että tämä asia kuuluu kaikille — se olisi varmaan edellyttänyt perustuslakivaliokuntakierrosta. Mutta onko todellakin niin, että jos perustuslakivaliokunta on jo suostunut siihen, että ravintolat ja kahvilat pistetään tässä maassa kiinni, ja perustuslakivaliokunta on suostunut jo siihen, että tämän viruksen takia Uusimaa eristetään, niin perustuslakivaliokunnalle olisi ollut täysin mahdotonta ylittää se kynnys, että tässä vaiheessa voidaan mennä lailla työehtosopimusten ylitse määräaikaisesti tämän kriisin kestäessä? Tämähän tuntuu aivan käsittämättömältä ajatukselta, ja ei tule mieleen kuin pari sellaista perustuslakiasiantuntijaa, jotka varmaan tähän saattaisivat päätyä. Eli täytyisi nähdä nyt tässä asiassa metsä puilta.

On hyvä asia, ja siitä haluan antaa tunnustusta ay-liikkeen suuntaan, että ylivoimainen enemmistö on tämän asian hoitanut nopeasti TESeihin. Se kattavuus on valiokunnan saaman asiantuntijakuulemisen mukaan 80 prosentissa, ja itselläni olevan viimeisen tiedon mukaan ollaan lähellä 90:tä prosenttia. Siitä huolimatta siellä on tietty joukko, joka jää tämän ulkopuolelle, ja osalla niistä olisi ehdoton tarve tämän soveltamiselle tässä poikkeus-tilanteessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

15.50 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen äskeisessä puheenvuorossaan ilmaisi pahoittaneensa mielensä siitä, että kokoomusta syytetään irtopisteiden keräämisestä tässä asiassa. Jotkut täällä ovat myöskin käyttäneet puheenvuoroja, että tässä selvästi politikoidaan. Edustaja Heinonen vuorostaan totesi tuossa aikaisemmin, että hallitus ei halua pitää kaikkia mukana. Joku saattaisi sanoa toisinpäin, että kokoomus ei halua pitää kaikkia mukana, koska kokoomus sulkee itsensä ulkopuolelle tästä prosessista. Tämähän tässä on se erikoinen tilanne, että me, tämä sali, olemme aivan aidosti tässä kriisitilanteessa hengittäneet yhteiseen, samaan suuntaan. Olemme tukeneet hallitusta poikkeuksellisissa toimenpiteissä, kuten tämäkin lakiesitys, jota tässä yhtenä selkeänä poikkeuksellisenä, tilapäisenä toimenä ollaan katsomassa.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, me äänestämme täällä nyt joka kerta. Meillä oli viime viikolla äänestys lisätalousarviosta, josta kokoomus sanoi, että hallitus kuunteli meitä ja otti huomioon meidän toivomuksemme ja meni jopa edelle siitä, mikä se kokoomuksen alkuperäinen esitys oli, ja silti kokoomus pisti meidät äänestämään. Ja jälleen kerran meillä on tässä asia, josta me näemme, että tehdään suuri, mittava askel, ja kokoomus kehittelee tähän ponnen, jotta me voimme äänestää. Tässä työasiavaliokunnan puheenjohtaja toi muun muassa sen seikan esille, että vähintä, mitä tässä olisi tapahtunut, jos tämä kokoomuksen ponsi otettaisiin tosissaan, olisi, että tämä prosessi viivästyisi. Meidän olisi pakko kuunnella perustuslakivaliokuntaa ja sen asiantuntijoita, jolloin me emme pääsisi tässäkään toimimaan. Minkä takia kokoomus haluaa asiassa jos toisessa sulkea itsensä ulkopuolelle tästä yhteisestä kriisinratkaisusta? [Aki Lindén: Kimmo, älä kysy! He alkavat vastaamaan, ja pitkittyy vain tämä keskustelu! — Naurua]

15.52 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Minä puolestani haluaisin nähdä, että kokoomus on tässä täysin vilpitön ja pyrkii aidosti edistämään yhteisiä asioita ja tätä keskustelua erityisesti. Koen, että tämä on eräänlainen ehkä tämmöinen itsensä kutsumisprosessi, jossa oppositiopuolue pyrkii pääsemään myöskin tässä koronakeskustelussa ja näissä päätöksissä mukaan tavalla tai toisella ja samanaikaisesti myöskin saamaan keskustelua aikaiseksi tässä salissa. Se on täysin oikein, ja se on täysin suotavaa.

Tässä kyseisessä asiassa on kolmikannassa aika pitkälti jo sovittu, niin kuin on monta kertaa todettu, ja asia on edennyt aika hyvin. Mistä minä olen itse asiassa huolissani, on se, jos kokoomus ei kuitenkaan olisikaan vilpitön tässä kysymyksessä vaan pyrkisi nytten aidosti käymään tämmöistä välineellistä keskustelua joidenkin järjestöjen tai toimijoiden puolesta tässä salissa siitä, mitä tapahtuu, kun lähdetään miettimään, että tästä koronakriisistä tullaan ulos. Tässä mietinnässä on kaksi painavaa asiaa.

Jos tullaan ulos niin, että taloutta voitaisiin kasvattaa takaisin mahdollisimman nopeasti, siinä on kaksi ongelmaa. Ensinnäkin kun nyt tätä ehdotusta lukee rivien välistä, sitä voitaisiin kasvattaa niin, että sen kovimman kustannuksen siitä maksaisi se heikommassa asemassa oleva eli työntekijä tässä suhteessa, jos me lähtisimme tällaista nyt tässä vaiheessa millään tavalla sallimaan ennakkotapauksena. Ja sitten taloutta voitaisiin kasvattaa niin, että se rokottaisi ympäristöä ja luontoa, sillä nythän pitää kasvaa nopeammin kuin muut, jotta voimme tuottaa tuotteita ja palveluita viennille ja sitten suomalaisen sisäiseen kysyntään. Jos tällaiselle ajattelulle lähdetään, eli että pitää hätiköidä ja nopeasti saada talous pystyyn melkein pä hinnalla millä hyvänsä, niin voidaan itse asiassa päätyä sellaiseen tilanteeseen, mikä ei ole eduksi ei suomalaiselle ihmiselle, ei välttämättä ympäristölle eikä Suomen taloudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Näenkin, että tässä salissa ja kolmikannassa ja myöskin parhaiden suomalaisten ajattelijoiden toimesta meidän on nyt tultava yhteen miettimään yhteistä strategiaa, vähän niin kuin avointa lähdekoodia on mietitty tietokonealalla. Satoja ja satoja etäkokouksia, missä suomalaiset talousajattelijat ja muut ajattelijat istuvat yhteisesti miettimään, miten me tulemme tästä kriisistä ulos niin, että se ei verottaisi liikaa tavallista, heikommassa asemassa olevaa henkilöä, joka haluaa takaisin työmarkkinoille, kun nyt hänet on lomautettu tai hän on työtön, ja se ei samanaikaisesti myöskään rokotaisi liikaa ympäristöä. Tämä ulos kriisistä -ryhmä täytyy perustaa mahdollisimman nopeasti ja näitä kokouksia saada aikaiseksi, ja minusta se on sellainen paikka, jossa erityisesti kokoomuksen talousajattelua pitäisi ottaa vahvasti mukaan.

15.56 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvin tullut esiin erilaisia näkökohtia, ja varmasti palaamme eri puolueiden tavoitteisiin ja ideologioihin. Kuka meistä on kertomaan, mikä niistä on paras — kaikki varmaan pyrkivät omalta taholtaan vilpittömästi hyviin lopputuloksiin, toivottavasti ainakin, mutta on tietysti totta, että meillä on erilaisia arvoja ja erilaisia painopisteitä näin kriisinkin keskellä.

Itse ajattelen, että esimerkiksi paikallinen sopiminen ei ole aina työntekijän kannalta etu, koska jos pystyy laajemmin yhdistämään neuvotteluvoimaansa, niin on toki paremmassa asemassa kuin yksittäisenä ihmisenä, eikä se välttämättä etenkään tällaisessa kriisitilanteessa ole yksittäisen työntekijän etu, kun muutenkin on erittäin haastava tilanne saada mahdollisia työpaikkoja, ja silloin ovat ihmiset tietysti hankalammassa asemassa. Kuten tiedetään, valitettavasti valtava määrä on ihmisiä jo lomautettu ja työttömänäkin.

On myös hyvä todeta, että kun tässä talouskeskustelussa tunnistetaan nämä erilaiset painopisteet ja se, että me emme varmasti saa suoria vastauksia näihin kysymyksiin meidän ministeriöiltä, TEMiltä tai VM:ltä, niin toki sama tilanne koskee tätä koronakriisiä myös muutoinkin laajemmin. Myöskään terveyden kannalta me emme saa keneltäkään suoria vastauksia, vaan meidän on tärkeää käyttää kaikkea sitä parasta asiantuntemusta, ei pelkästään meidän omista ministeriöistä — niihin toki vahvasti nojaten — vaan muutenkin, kansainvälisesti tutkijoilta ja muiden maiden esimerkkejä seuraten. Tässäkin vastuu on ainoastaan tässä salissa.

15.58 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Pyrin vastaamaan ensin edustaja Satosen kysymykseen, että mitä olisi tapahtunut, jos oltaisiin menty kokoomuksen viitoittamalla tiellä ja lakiesitys olisi päätynt perustuslakivaliokuntaan — eikö se kysymys suurin piirtein näin mennyt.

Edustaja Satonen pohti, että kun nyt perustuslakivaliokunta on näyttänyt vihreää valoa monille varsin raskaille perusoikeuksien rajoituksille tässä poikkeustilanteessa, niin eikö tämäkin olisi sitten läpi mennyt. No, minä en ole perustuslakiasiantuntija enkä pysty sanomaan, mihinkä ratkaisuun perustuslakivaliokunta olisi tässä päätynt, mutta perustuslakivaliokunnan jäsenenä viitisen vuotta istuneena huomauttaisin kuitenkin, että kynnys jonkin asian suhteen ei ole laskenut siitä, mihinkä jonkin toisen asian suhteen on päädytty. Edelleen jokaisessa perustuslakivaliokuntaan päätyvässä perusoikeuspoikkeuksessa tehdään erikseen harkinta välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuudesta, ja jos jokin toimenpide on mahdollista tehdä ilman kajoamista perustuslakiin, niin kuin kevyemmällä kalustolla, niin silloin välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden ehdot eivät täyty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

No tässä tapauksessa me emme vielä tiedä tarkalleen, kuinka kattavia tämän lakiesityksen seurauksista tulee työehtosopimusten muuttamisen myötä, mutta me tiedämme jo nyt, että se on varsin kattava. Puhutaan ehkä nyt jo 90 prosentista. On mahdollista, että päädytään sellaiseen tilanteeseen, että yksikään yritys ei tästä vaihtoehdosta kärsi. Tässä tilanteessa voisi olla aika vaikea perustella sitä, miksi valita kevyemmän ja perusoikeuksia paremmin kunnioittavan reitin sijaan toinen reitti, joka on huomattavasti raskaampi, jos ker- ran voidaan päästä samaan tai kutakuinkin samaan lopputulokseen. Näin minä itse tätä arvioin ja minun nähdäkseni pitkälti näin myös ministeriön logiikka tässä ajatuksessa on mennyt, mutta tokiin korostan, että en ole perustuslakiasiantuntija.

Edustaja Heinonen suri tässä hieman aikaisemmin sitä, että oppositio oltaisiin nyt tämän keskustelun perusteella jätetty sivuraiteelle, ja tässä hän kantoi huolta erityisesti kokoomuksen mahdollisuudesta osallistua päätöksentekoon. Siihen sanoisin, että meidän valio- kunnassa, jossa tätä lakiesitystä on käsitelty, on kyllä hyvässä hengessä pyritty osallista- maan kaikki, niin opposition kuin hallituksenkin jäsenet, jopa niin, että edustaja Satonen oppositiosta tuurasi minua puheenjohtajana, kun en päässyt paikalle. [Arto Satonen: Pitää paikkansa!] Joskus asioista vain ollaan eri mieltä siitä huolimatta, että yhdessä tehdään, ja se ei kuulkaas ole mikään kriisi, vaan se on ihan normaalia demokratiaa. Joskus asioista de- mokratiassa ollaan eri mieltä, ja siitä ei pidä säikähtää — silloin pitää äänestää ja mennä asiassa eteenpäin.

16.01 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Mietin ensin, kun tämä esitys on täällä jo aika huolellisesti kynnety läpi ja kylvetty ja toivon mukaan joskus saadaan sadonkorjuu- kin ja pelastettua suomalaisia työpaikkoja näiden esitysten kautta, että en käytä tähän pu- heenvuoroa, mutta täällä virisi niin mielenkiintoinen ja monipolvinen keskustelu, että ehkä haluan keskustan näkökulmasta kommentoida muutamaa asiaa.

Ensinnäkin yhdyin täällä monen edustajan puheenvuoroihin siitä, että kyllä nyt toivon mukaan kaikkua tuonne kiinteistömarkkinoille tästä eduskunnan istuntosalista se viesti, että ne vuokranantajat, joilla on markkinavoimaa — isot institutionaaliset vuokranantajat, ovat ne sitten suomalaisia eläkeyhtiöitä, kansainvälisiä kiinteistösijoitusfirmoja, toimijoita, joil- la on kuitenkin varsin pulleat taseet verrattuna yksittäisiin erikoiskauppiaisiin tai ravinto- layrittäjiin — nyt kantaisivat yhteiskuntavastuuta ja näkisivät nyt sitten sen, minkälaista vahinkoa meidän yrityselämään tulee ja miten paljon työpaikkoja tuhoutuu, jos vuokrissa ei nyt jousteta ravintoloitten osalta ja kauppakeskusten osalta. Esitän myös omasta puoles- tani tämän vetoomuksen, että nyt pitää reagoida ja nyt pitää kaikkien kantaa vastuuta. Myös pankkien pitää toimia vastuullisesti nyt, kun on Finnveralla niin sanotusti piikki auki ”pankit jakaa, valtio takaa” -menetelmällä, ja nyt pitää pankkien kantaa vastuuta ja vakuu- tusyhtiöitten kantaa vastuuta ja miettiä, miten maksavat vaikka keskeytysvakuutuksista niitä korvauksia, ja nyt pitää isojen kiinteistösijoittajien, isojen vuokranantajien kantaa vastuuta. Minulle tulleen palautteen mukaan, mitä olen saanut tuolta yritys kentältä, pienet vuokranantajat joustavat, juuri tällaiset yksityiset henkilöt tai sitten vaikkapa pienet kun- nat, mutta nyt pitää myös institutionaalisten, isojen sijoittajien pystyä joustamaan.

Sitten, puhemies, haluan kyllä tässä yhteydessä kiittää meidän niin sanottuja partteja, työmarkkinajärjestöjä, työnantajia ja ammattiyhdistysliikettä, siitä, että pystyttiin varsin nopeasti saamaan aikaan tällainen suomalainen työmarkkinoiden koronasopimus. Uskal- lan arvata, että tämä ei ole ensimmäinen työmarkkinoitten koronasopimus, mikä tarvitaan. Varmasti tarvitaan joustoa ja sopua työnantajien ja työntekijöitten välillä työmarkkinoilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

jatkossakin, niin että saadaan yrityksiä ja työpaikkoja pelastettua, mutta haluan kiittää sekä ay-liikettä että työnantajia, että tällainen paketti tänne saatiin. Totta kai me säädämme lait. Se nyt on päivän selvää. Ei täällä kannata ruveta mitään perustuslakia tai demokratiaa kenellekään älykkäälle kansanedustajalle opettamaan, mutta on aivan selvä asia, että Suomi on sopimussyhteiskunta. Sovulla pitää maata rakentaa, yhteistyöllä, ja kriisissä pienen kansakunnan pitää olla yhtenäinen. Kiitos siitä, että saimme näkemyksen työmarkkinoilta ja hallitus on tehnyt esityksen, ja nyt sitten tänään hyväksymme tämän ratkaisun täällä.

Täällä on käyty, puhemies, hyvin ideologista keskustelua. On tullut semmoinen olo, että täällä ovat Adam Smith ja Karl Marx ja kaikki muut suuret yhteiskuntafilosofit heränneet henkiin, ja on tällainen työn ja pääoman ristiriita ollut aistittavissa täällä varsin väljässä eduskuntasalissa, missä nyt ei kamalasti väkeä ole paikalla. [Eduskunnasta: Mikäs sinä olet?] — Täällä tuli huuto, että mikä sinä olet. — Näin alkiolaisena on hirveän vierasta tällainen keskustelu, jossa asetetaan vastakkain sorretty yrittäjä, joka ei saa sopia paikallisesti, ja heikommassa asemassa oleva työntekijä. [Anna Kontulan välihuuto] Kyllä me keskustassa näemme, puhemies, että työntekijä ja työnantaja ovat samassa veneessä. Sillanrakentajia tarvitsee suomalainen yhteiskunta, ja keskusta on myös työllisyyspolitiikassa ja näissä työelämän laeissa sillanrakentaja, ja tarvitaan sopua.

Ehkä nyt vähän vakavammin sanon loppuun, puhemies, että varmasti pitää työelämän lakeja muuttaa. Täällä on hyviä pointteja tullut niin vasemmistoliitolta kuin kokoomukselta, mutta kriisin hetkellä, hyvät kollegat, arvoisa puhemies — kriisin hetkellä — ei ole oikea aika ruveta käymään ideologista taistelua siitä, miten työelämän pelisääntöjä järjestetään, mikä on pakottavaa lainsäädäntöä ja mikä tulee sitten työehtosopimuksista. [Tuomas Kettunen: Valtiomiesmäinen puhe!]

16.06 Elina Lepomäki kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen sanoi, että kokoomus sulki itsensä ulos esittämällä vaihtoehtoa. Toivottavasti ette ollut tosissanne, kun tällaista sanoitte. [Kimmo Kiljunen: Olin!] Kyllä varmasti allekirjoitetaan demokratian periaatteet, ja myös poikkeusoloissa. Me olemme kokoomuksessa ja nähdäkseni koko oppositiossa aika laajasti kunnioittaneet näitä viime aikojen hankalia, suorastaan vaativia tilanteita, ja olemme olleet valmiita tukemaan valmiuslakia ilmeisesti jo ennen kuin hallitus oli, ennen kuin se totesi poikkeusoloja, ja myös näitä laajoja rajoitustoimia olemme tukeneet.

Mutta, hyvät ystävät, tästä eteenpäin tämän kriisin hoito tulee monimutkaistumaan päivä päivältä. Siis kyse ei ole pelkästään siitä, että asetetaan rajoitustoimia, vaan kyse tulee enenevässä määrin olemaan myös siitä, missä kohtaa niitä lähdetään purkamaan ja, kuten tässä useampi kollega hyvin sieltäkin laidalta totesi, miten me turvaamme talouden ja työpaikat tässä maassa, koska nyt tullaan tekemään niin iso kuoppa, että tämä tulee kyllä vaatimaan todella laajaa ponnistusta. Ja me — kokoomuksen puolesta varmasti voin puhua — olemme tehneet laajoja esityksiä, olemme tehneet kriisipaketteja. Ne ovat netissä vapaasti luettavissa. Siellä on listoitain toimenpiteitä, joita hallitus voi käyttää harkintansa mukaan, ja ilman muuta olemme käytettävissä, jos laajempaa parlamentaarista yhteistyötä kaivataan, koska nyt on tosiaan se aika, että tehdään päätöksiä.

Tähän loppuun toteaisin, että edustaja Kontula sanoi mielestäni oikein hyvin, että erimielisyyttä, erilaisia ratkaisuja, ei demokratiassa tule pelätä, vaan silloin esitetään vaihtoehdot, äänestellään ja mennään eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan 15 minuutin kuluttua, jolloin äänestetään tehdystä lausumaehdotuksesta. Istunto jatkuu kello 16.25.

Täysistunto keskeytettiin kello 16.08.

Täysistuntoa jatkettiin kello 16.25.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan kello 16.08 keskeytettyä täysistuntoa.

Keskustelussa on Arto Satonen Timo Heinosen kannattamana tehnyt lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 3A)

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 26/2020 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Arto Satosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 40, ei 12; poissa 147 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.